**ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ**
**ΣΧΟΛΗ ΣΕΥΠ**
**ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

# ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**ΙΟΥΝΙΟΣ 2007**

## ΣΚΟΠΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Το πρόγραμμα παρέχει στους φοιτητές-φοιτήτριες την απαραίτητη θεωρητική και εφαρμοσμένη γνώση ώστε να αποκτήσουν τις απαραίτητες επαγγελματικές δεξιότητες, δεοντολογία και κριτική σκέψη για την άσκηση της διαμεθοδικής κοινωνικής εργασίας ανταποκρινόμενοι στις μεταβαλλόμενες κοινωνικές ανάγκες.

Το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών καλύπτει τη γνώση για κοινωνικές παρεμβάσεις που αφορούν στην πρόληψη και αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων, στη στελέχωση και διοίκηση κοινωνικών υπηρεσιών, στο σχεδιασμό και αξιολόγηση προγραμμάτων κοινωνικού χαρακτήρα και στην εφαρμοσμένη κοινωνική έρευνα.

## ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

*Οι απόφοιτοι αναμένεται:*

- Να κατανοούν-αναλύουν τα κοινωνικά προβλήματα και να συμβάλλουν στην πρόληψη και αντιμετώπισή τους, σχεδιάζοντας και υλοποιώντας παρεμβάσεις σε διαφορετικά επίπεδα (άτομο-ομάδα-κοινότητα).
- Να εφαρμόζουν αποτελεσματικά την κοινωνική εργασία στα πλαίσια της κοινωνικής οργάνωσης, προωθώντας αλλαγές με στόχο τη βελτίωση των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών.
- Να κατανοούν τον τρόπο με τον οποίο οι διακρίσεις και οι κοινωνικοοικονομικές ανισότητες συμβάλλουν στη δημιουργία σύνθετων προβλημάτων που επηρεάζουν τη ζωή των ανθρώπων και να αναγνωρίζουν το δικό τους ρόλο στην προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης.
- Να αποκτήσουν κριτική ικανότητα για την ανάπτυξη της κοινωνικής πολιτικής-κοινωνικής πρόνοιας- κοινωνικής εργασίας και να κατανοήσουν την επίδραση της κοινωνικής πολιτικής στους ανθρώπους (εξυπηρετούμενους και εργαζόμενους) και στη λειτουργία των κοινωνικών υπηρεσιών-οργανώσεων.
- Να αξιοποιούν μεθόδους κοινωνικής έρευνας για να αναπτύξουν και να αξιολογήσουν παρεμβάσεις και να προωθήσουν την αναβάθμιση της κοινωνικής πολιτικής σε τοπικό επίπεδο.
- Να αποκτήσουν γνώσεις και εμπειρία εφαρμογής της διαμεθοδικής κοινωνικής εργασίας.

- Να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες παρέμβασης σε επίπεδο ατόμου, οικογένειας, ομάδας, κοινότητας και κοινωνικής οργάνωσης.
- Να τροποποιήσουν στάσεις και συμπεριφορές μέσω βιωματικής μάθησης με αποτέλεσμα την απόκτηση επαγγελματικής στάσης και δεξιοτήτων επικοινωνίας.
- Να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες για υποστηρικτική-συμβουλευτική παρέμβαση σε άτομα, οικογένειες και ομάδες.
- Να κατανοούν και να αξιοποιούν θεωρίες για την ανθρώπινη ανάπτυξη και συμπεριφορά.
- Να συνειδητοποιήσουν τις αξίες-δεοντολογία της κοινωνικής εργασίας και τα διλήμματα που αντιμετωπίζει ο κοινωνικός λειτουργός, προσπαθώντας να εφαρμόσει τις αξίες της κοινωνικής εργασίας στα πλαίσια της οργάνωσης.

**ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΝΕΩΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ**

Για το σχεδιασμό του νέου προγράμματος σπουδών:

- Μελετήθηκαν τα κριτήρια που θα πρέπει να τηρεί το νέο πρόγραμμα σπουδών (Υπουργική απόφαση 46350/Ε5).
- Λήφθηκαν υπόψη οι γραπτές και προφορικές προτάσεις του συνόλου των εκπαιδευτικών που εργάζονται στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας, καθώς και των εκπροσώπων των σπουδαστών. Πραγματοποιηθήκαν τρεις Γενικές Συνελεύσεις, ώστε να έχουν την ευκαιρία να εκφρασθούν όλοι, ενώ το πρόγραμμα διαμορφώθηκε με τη συναίνεση όλων.
- Μελετήθηκαν τα αποτελέσματα ερευνών που είχαν πραγματοποιηθεί στο Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας στα πλαίσια μαθημάτων. Π. χ «Αξιολόγηση της εργαστηριακής εμπειρίας σπουδαστών Κοινωνικής Εργασίας. Προτάσεις για αποτελεσματικότερη εργαστηριακή άσκηση», «Διερεύνηση της ετοιμότητας των σπουδαστών Κοινωνικής Εργασίας που βρίσκονται στην τελευταία φάση της εκπαίδευσής τους για ένταξη στο επάγγελμα» κ.α.
- Λήφθηκε υπόψη η εμπειρία - αξιολόγηση που είχε προκύψει από την εφαρμογή του ισχύοντος προγράμματος σπουδών και οι επισημάνσεις αρμοδίων φορέων και υπευθύνων κοινωνικών οργανώσεων.
- Μελετήθηκαν οι διαμορφούμενες τάσεις στην άσκηση της Κοινωνικής Εργασίας-Κοινωνικής Πολιτικής στην Ελλάδα, καθώς και οι τάσεις που

διαμορφώνονται στα προγράμματα σπουδών Κοινωνικής Εργασίας Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων άλλων χωρών.

**ΔΟΜΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ**

Το πρόγραμμα είναι συνολικής διάρκειας 4 ετών. Κατά τη διάρκεια των 7 εξαμήνων προσφέρονται 35 υποχρεωτικά μαθήματα και 8 κατ' επιλογήν υποχρεωτικά (στο ΣΤ΄ και Ζ΄ εξάμηνο) από τα οποία ο φοιτητής επιλέγει 4. Το τελευταίο εξάμηνο (Η΄) πραγματοποιείται η πρακτική άσκηση στο επάγγελμα. Η εκπαίδευση ολοκληρώνεται με την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας. Δηλαδή το πρόγραμμα του φοιτητή περιλαμβάνει 39 μαθήματα (35 υποχρεωτικά και 4 κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα), την πτυχιακή εργασία και την πρακτική άσκηση στο επάγγελμα.

Κατά τη διάρκεια του Α΄ και Β΄ εξαμήνου οι φοιτητές διδάσκονται μαθήματα Κοινωνικών και Ανθρωπιστικών Επιστημών από τις οποίες αντλεί γνώσεις η Κοινωνική Εργασία (Κοινωνιολογία, Ψυχολογία, Δίκαιο, Κοινωνική Πολιτική) Πληροφορική και εισαγωγικά μαθήματα της Κοινωνικής Εργασίας. Στα εξάμηνα που ακολουθούν διδάσκονται μαθήματα Θεωρίας και Μεθοδολογίας της Κοινωνικής Εργασίας, Οργάνωσης και Διοίκησης Κοινωνικών Υπηρεσιών, Κοινωνικού Σχεδιασμού, Κοινωνικής Πολιτικής, Κοινωνικής Έρευνας, καθώς και μαθήματα που βοηθούν στην κατανόηση των μαθημάτων ειδικότητας. Κατά τη διάρκεια του Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄ και Ζ΄ εξαμήνου πραγματοποιείται η Πρακτική Άσκηση-Εποπτεία (9 ώρες εβδομαδιαίως στο Δ εξάμηνο, 8 ώρες στο Ε εξάμηνο, 12 ώρες στο Στ εξάμηνο και 12 ώρες στο Ζ εξάμηνο). Η Πρακτική Άσκηση-Εποπτεία παρέχει στους φοιτητές τη δυνατότητα να συνδέσουν τη θεωρητική γνώση με την πράξη και να αναπτύξουν την εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας στα πλαίσια μιας Κοινωνικής Υπηρεσίας-Οργάνωσης. Οι φοιτητές υποστηρίζονται και καθοδηγούνται εβδομαδιαίως μέσω της ομαδικής εποπτείας από επόπτη εκπαιδευτικό.

Το πρόγραμμα τηρεί τα κριτήρια της υπ. αριθμ. 46350/Ε5 Υπουργικής απόφασης για την κατάρτιση των προγραμμάτων σπουδών των Τμημάτων ΤΕΙ.

***Αναλυτικότερα:***

- Η αναλογία θεωρητικών και εργαστηριακών μαθημάτων είναι 1,5 προς 1. Οι *συνολικές θεωρητικές ώρες του προγράμματος είναι 105 και οι εργαστηριακές ώρες 70.* Από το σύνολο των 70 εργαστηριακών ωρών οι 29 εργαστηριακές ώρες

κατανέμονται σε μαθήματα, ενώ 41 εργαστηριακές ώρες κατανέμονται στην Πρακτική Άσκηση-Εποπτεία (9 ώρες εβδομαδιαίως στο Δ΄ εξάμηνο, 8 ώρες στο Ε΄ εξάμηνο, 12 ώρες στο Στ΄ εξάμηνο και 12 ώρες στο Ζ΄ εξάμηνο).

- Τα μαθήματα Ειδικής Υποδομής και Ειδικότητας δεν υπερβαίνουν το 70% του συνολικού αριθμού των μαθημάτων. Δηλαδή υπάρχουν 14 μαθήματα γενικής υποδομής.
- Το πρόγραμμα περιλαμβάνει 8 κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα (στο ΣΤ΄ και Ζ΄ εξάμηνο) από τα οποία ο φοιτητής επιλέγει 4.
- Ο φοιτητής παρακολουθεί 40 μαθήματα συμπεριλαμβανομένης και της πτυχιακής εργασίας (35 υποχρεωτικά και 4 κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα, καθώς και την πτυχιακή εργασία).
- Σε κάθε μάθημα αναλογεί φόρτος εργασίας και πιστωτικές μονάδες.

## ΝΕΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

| Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ | Θεωρία | Άσκηση πράξης | Εργαστήρια | Σύνολο ωρών | Φόρτος | Π.Μ |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **1. Εισαγωγή στην Κοινωνική Εργασία** | **2** | | **2** | **4** | **8** | **6** |
| **2. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία** | **3** | | | **3** | **9** | **5** |
| **3. Εισαγωγή στην Ψυχολογία** | **3** | | | **3** | **9** | **5** |
| **4. Κοινωνική Πολιτική** | **3** | | | **3** | **9** | **5** |
| **5. Συγγραφή Επιστ. Εργασίας/Πληροφορική Ι** | **1(ΗΥ)** | **1 (Συγγρ)** | **2(ΗΥ)** | **4** | **8** | **4** |
| **6. Δίκαιο** | **3** | | | **3** | **9** | **5** |
| **ΣΥΝΟΛΟ** | **15** | **1** | **4** | **20** | **52** | **30** |

| Β΄ ΕΞΑΜΗΝΟ | Θεωρία | Άσκηση πράξης | Εργαστήρια | Σύνολο ωρών | Φόρτος | Π.Μ |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **1. Επικοινωνία και Συνέντευξη στην Κοινωνική Εργασία** | **2** | **2** | | **4** | **12** | **7** |
| **2. Κοινωνιολογία των Θεσμών** | **3** | | | **3** | **9** | **5** |
| **3. Κλινική Ψυχολογία** | **2** | **1** | | **3** | **9** | **5** |
| **4. Πληροφορική ΙΙ** | | | **3** | **3** | **3** | **2** |
| **5. Πολιτική Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας** | **2** | | | **2** | **6** | **4** |
| **6. Οικογενειακή Πολιτική** | **2** | **1** | **2** | **5** | **11** | **7** |
| **ΣΥΝΟΛΟ** | **11** | **4** | **5** | **20** | **50** | **30** |

| Γ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ | Θεωρία | Άσκηση πράξης | Εργαστή-ρια | Σύνολο ωρών | Φόρτος | Π.Μ |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **1. Θεωρία/Δεοντολογία Γενικής Κοιν. Εργασίας** | **2** | **2** | **2** | **6** | **14** | **8** |
| **2. Ψυχοπαθολογία Ενηλίκων και Παιδιών-Εφήβων** | **4** | | | **4** | **12** | **6** |
| **3. ΚΕΟ/Μέσα Προγράμματος** | **2** | | **3** | **5** | **9** | **6** |
| **4. Κοινωνική Πολιτική για Ευάλωτες Ομάδες** | **2** | **1** | **2** | **5** | **11** | **7** |
| **5. Παραπτωματικότητα: Πρόληψη-Αντιμετώπιση** | **2** | | | **2** | **6** | **3** |
| **ΣΥΝΟΛΟ** | **12** | **3** | **7** | **22** | **52** | **30** |

| Δ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ | Θεωρία | Άσκηση πράξης | Εργαστή-ρια | Σύνολο ωρών | Φόρτος | Π.Μ |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. Μεθοδολογία Γενικής Κοινωνικής Εργασίας | 2 | | 2 | 4 | 8 | 5 |
| 2. Κοινοτική Εργασία | 2 | 1 | | 3 | 9 | 5 |
| 3. Στατιστική | 2 | | 2 | 4 | 8 | 3 |
| 4 Διαπολιτισμική Κοιν. Εργασία | 2 | 1 | | 3 | 9 | 5 |
| 5. Κοινωνική Εργασία με Οικογένεια | 2 | | 1 | 3 | 7 | 5 |
| 6. Πρακτική Άσκηση-Εποπτεία Ι | | | 9 | 9 | 9 | 7 |
| ΣΥΝΟΛΟ | 10 | 2 | 14 | 26 | 50 | 30 |

| Ε΄ ΕΞΑΜΗΝΟ | Θεωρία | Άσκηση πράξης | Εργαστή-ρια | Σύνολο ωρών | Φόρτος | Π.Μ |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. Μεθοδολογία Κοιν. Έρευνας | 2 | 2 | | 4 | 12 | 6 |
| 2. Κοινοτική Εργασία και Μέθοδοι παρέμβασης | 2 | 1 | | 3 | 9 | 5 |
| 3. Κλινική Κοινωνική Εργασία | 2 | | 2 | 4 | 8 | 5 |
| 4. Οργάνωση και Διοίκηση Κοινωνικών Υπηρεσιών | 2 | 1 | | 3 | 9 | 4 |
| 5. Θεωρητικές Προσεγγίσεις στην Κοινωνική Εργασία | 2 | | | 2 | 6 | 3 |
| 6. Πρακτική Άσκηση-Εποπτεία ΙΙ | | | 8 | 8 | 8 | 7 |
| ΣΥΝΟΛΟ | 10 | 4 | 10 | 24 | 52 | 30 |

| ΣΤ΄ ΕΞΑΜΗΝΟ | Θεωρία | Άσκηση πράξης | Εργαστή-ρια | Σύνολο ωρών | Φόρτος | Π.Μ |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. Ποιοτική Κοιν. Ερευνα | 1 | | 2 | 3 | 5 | 4 |
| 2. Εκτίμηση Αναγκών και Κοινωνικός Σχεδιασμός | 2 | 2 | | 4 | 12 | 7 |
| 3. Πρακτική Άσκηση-Εποπτεία ΙΙΙ | | | 12 | 12 | 16 | 9 |
| *ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ* | | | | | | |
| Κοινωνική Εργασία και Φροντίδα υγείας | 2 | 1 | | 3 | 9 | 5 |
| Τοπική Αυτοδιοίκηση και Κοινωνική Πολιτική | 2 | 1 | | 3 | 9 | 5 |
| Συμβουλευτική Οικογένειας-Παρέμβαση σε Κρίση | 2 | 1 | | 3 | 9 | 5 |
| European Social Policy: A comparative approach | 2 | 1 | | 3 | 9 | 5 |
| ΣΥΝΟΛΟ[1] | 7 | 4 | 14 | 25 | 51 | 30 |

[1]**Το σύνολο αναφέρεται στο σύνολο των ωρών/φόρτου εργασίας που πρέπει να πάρει ο φοιτητής/φοιτήτρια, καθώς στο συγκεκριμένο εξάμηνο προσφέρονται 4 κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα από τα οποία επιλέγει τα 2.**

| Z΄ ΕΞΑΜΗΝΟ | Θεωρία | Άσκηση πράξης | Εργαστήρια | Σύνολο ωρών | Φόρτος | Π.Μ |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **1. Σεμινάριο Τελειοφοίτων** | | **4** | | **4** | **12** | **8** |
| **2. Ορολογία Ξένης Γλώσσας** | | | **4** | **4** | **4** | **3** |
| **3. Πρακτική Άσκηση-Εποπτεία ΙΙΙ** | | | **12** | **12** | **16** | **9** |
| ***ΚΑΤ΄ ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ*** | | | | | | |
| **Ηλικιωμένα και Ανάπηρα Άτομα: Παρεμβάσεις Κοινωνικής Εργασίας** | **2** | **1** | | **3** | **9** | **5** |
| **Συμβουλευτική Παιδιών-Εφήβων** | **2** | **1** | | **3** | **9** | **5** |
| **Θέματα Φύλου και Ισότητας** | **2** | **1** | | **3** | **9** | **5** |
| **Παρέμβαση σε Κοινωνικά Αποκλεισμένες Ομάδες** | **2** | **1** | | **3** | **9** | **5** |
| **ΣΥΝΟΛΟ**[2] | **4** | **6** | **16** | **26** | **50** | **30** |

| Η΄ ΕΞΑΜΗΝΟ | | Π.Μ |
|---|---|---|
| **Πρακτική Άσκηση στο Επάγγελμα** | | **10** |
| **Πτυχιακή Εργασία** | | **20** |
| **ΣΥΝΟΛΟ** | | **30** |

[2] **Το σύνολο αναφέρεται στο σύνολο των ωρών/φόρτου εργασίας που πρέπει να πάρει ο φοιτητής/φοιτήτρια, καθώς στο συγκεκριμένο εξάμηνο προσφέρονται 4 κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα από τα οποία επιλέγει τα 2.**

# ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ**


| | |
|---|---|
| **Α) Μαθήματα υποχρεωτικά- ειδικότητας** | **σελ. 11-33** |
| **Β) Μαθήματα υποχρεωτικά- γενικής υποδομής** | **σελ. 34-48** |
| **Γ) Μαθήματα υποχρεωτικά- ειδικής υποδομής** | **σελ. 49-62** |
| **Δ) Πρακτική Άσκηση- Εποπτεία** | **σελ. 63-69** |
| **Ε) Πρακτική Άσκηση στο επάγγελμα** | **σελ. 70** |
| **Ζ) Πτυχιακή Εργασία** | **σελ. 71** |


.

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ**


| | |
|---|---|
| **Α) Μαθήματα επιλογής –ειδικής υποδομής** | **σελ. 72-77** |
| **Β) Μαθήματα επιλογής –γενικής υποδομής** | **σελ. 78-83** |
| **Γ) Μαθήματα επιλογής –ειδικότητας** | **σελ. 84-87** |


**Μαθήματα υποχρεωτικά - ειδικότητας**

Εισαγωγή στην Κοινωνική Εργασία, Επικοινωνία και Συνέντευξη στην Κοινωνική Εργασία, Θεωρία-Δεοντολογία Γενικής Κοινωνικής Εργασίας, Μεθοδολογία Γενικής Κοινωνικής Εργασίας, ΚΕΟ-Μέσα Προγράμματος, Κλινική Κοινωνική Εργασία, Κοινωνική Εργασία με Οικογένεια, Κοινοτική Εργασία, Κοινοτική Εργασία και Μέθοδοι Παρέμβασης, Διαπολιτισμική Κοινωνική Εργασία, Θεωρητικές Προσεγγίσεις στην Κοινωνική Εργασία, Οργάνωση και Διοίκηση Κοινωνικών Υπηρεσιών, Εκτίμηση Αναγκών και Κοινωνικός Σχεδιασμός.

**Μαθήματα υποχρεωτικά - γενικής υποδομής**

Δίκαιο, Συγγραφή Επιστημονικής Εργασίας-Πληροφορική Ι, Πληροφορική ΙΙ, Πολιτική Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας, Μεθοδολογία Κοινωνικής Έρευνας, Ποιοτική Κοινωνική Έρευνα, Στατιστική, Παραπτωματικότητα: Πρόληψη-Αντιμετώπιση, Ορολογία Ξένης Γλώσσας, Σεμινάρια Τελειόφοιτων.

**Μαθήματα υποχρεωτικά- ειδικής υποδομής**

Κοινωνική Πολιτική, Οικογενειακή Πολιτική, Κοινωνική Πολιτική για Ευάλωτες Ομάδες, Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία, Κοινωνιολογία των Θεσμών, Εισαγωγή στην Ψυχολογία, Κλινική Ψυχολογία, Ψυχοπαθολογία Ενηλίκων και Παιδιών-Εφήβων.

**Πρακτική Άσκηση- Εποπτεία**

Πρακτική Άσκηση- Εποπτεία Ι, Πρακτική Άσκηση- Εποπτεία ΙΙ, Πρακτική Άσκηση- Εποπτεία ΙΙΙ, Πρακτική Άσκηση- Εποπτεία ΙΙΙΙ.

**Μαθήματα επιλογής –ειδικής υποδομής**

Συμβουλευτική παιδιών-εφήβων, Συμβουλευτική οικογένειας -Παρέμβαση σε Κρίση.

**Μαθήματα επιλογής –γενικής υποδομής**

Παρέμβαση σε Κοινωνικά Αποκλεισμένες Ομάδες, Τοπική Αυτοδιοίκηση και Κοινωνική Πολιτική, European Social Policy: A Comparative Approach, Θέματα Φύλου και Ισότητας.

**Μαθήματα επιλογής –ειδικότητας**

Κοινωνική Εργασία και Φροντίδα Υγείας, Ηλικιωμένα και Ανάπηρα Άτομα: Παρεμβάσεις Κοινωνικής Εργασίας.

# ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

## Α. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ- ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Α |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΜΙΚΤΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 4 ΩΡΕΣ (2 Θ.+2 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Ε. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 6 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα αποσκοπεί να βοηθήσει τους φοιτητές να αποκτήσουν βασικές εισαγωγικές γνώσεις που αφορούν στο πεδίο της Κοινωνικής Εργασίας, στην ανάπτυξή της και στις αρχές-αξίες που διέπουν την άσκησή της.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Έννοια και αντικείμενο της Κοινωνικής Εργασίας.
- Βασική θεώρηση Κοινωνικής Εργασίας.
- Κίνητρα επιλογής επαγγέλματος Κοινωνικής Εργασίας.
- Ιστορική εξέλιξη της Κοινωνικής Εργασίας.
- Σχέση Κοινωνικής Εργασίας με άλλες κοινωνικές επιστήμες - Διεπιστημονική συνεργασία.
- Η ανάπτυξη της Κοινωνικής Εργασίας στην Ελλάδα (Εξέλιξη Κοινωνικής Εργασίας - Κοινωνικής Πρόνοιας στην Ελλάδα- Ανασταλτικοί παράγοντες στην εξέλιξη της Κ. Εργασίας στην Ελλάδα/Συνθήκες εργασίας κοινωνικών λειτουργών-Τομείς άσκησης Κοινωνικής Εργασίας).
- Αυτογνωσία και Κοινωνική Εργασία.
- Στερεότυπα και προκαταλήψεις: δημιουργία και αντιμετώπιση.
- Αρχές και αξίες Κοινωνικής Εργασίας.
- Ανθρώπινα δικαιώματα και Κοινωνική Εργασία.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται :

- Να κατανοήσουν την έννοια, το περιεχόμενο και την ιστορική εξέλιξη της Κοινωνικής Εργασίας.
- Να συνειδητοποιήσουν τις αρχές και αξίες που διέπουν την άσκηση της κοινωνικής Εργασίας.
- Να αναπτύξουν κριτική ικανότητα για την εξέλιξη - ανάπτυξη της Κοινωνικής Εργασίας, τον επαγγελματικό ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην Ελλάδα και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει κατά την άσκηση του ρόλου του.
- Να αναπτύξουν κοινωνική ευαισθησία και κριτική άποψη για θέματα κοινωνικού ενδιαφέροντος.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Διεθνής Αμνηστία Ελληνική Επιτροπή (1997), *Εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα,* Αθήνα: Σάκκουλας.

-Καλλινικάκη Θ. (1998), *Κοινωνική εργασία, Εισαγωγή στη θεωρία και πρακτική της Κοιν. Εργασίας,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Μάρκου Γ. & Βασιλειάδη Μ. (επιμ.), (1996), *Στερεότυπα και προκαταλήψεις, Δημιουργία και αντιμετώπιση*, Αθήνα: Γ.Γ.Λ.Ε.

-Παπαδάκη Β. (1999), «Καθοριστικοί παράγοντες για την επιλογή του επαγγέλματος της Κοινωνικής Εργασίας», *Κοινωνική Εργασία*, 55:127-134.

-Παπαιωάννου Κ. (1998), «Αξίες και ηθική στην Κοινωνική Εργασία», *Κοινωνική Εργασία,* 51:141-145.

-Ρούκουνα Ε. (1995), *Διεθνής προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων*, Ίδρυμα Μαραγκοπούλου.

-Σ.Κ.Λ.Ε (1987), «Εισήγηση προς το Υπουργείο Παιδείας. Το αντικείμενο της Κοινωνικής Εργασίας», *Κοινωνική Εργασία,* 6:77-81.

-Τζόνσον Α. (1998), *Προκατάληψη. Ποιος, εγώ;* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ & ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Β |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 4 ΩΡΕΣ (2 Θ. + 2 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ - Μ.Ε. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 7 |

**ΣΚΟΠΟΣ**

Το μάθημα έχει σκοπό να αποκτήσουν οι φοιτητές γνώσεις επικοινωνίας και να κατανοήσουν την έννοια, διαδικασία, τις δεξιότητες - τεχνικές παρέμβασης, καθώς και τη δεοντολογία της συνέντευξης στην Κοινωνική Εργασία.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Επικοινωνία και συνέντευξη.
- Θεωρία της επικοινωνίας (βασικές αρχές). Εμπόδια στην επικοινωνία.
- Λεκτική - μη λεκτική επικοινωνία-παθολογία.
- Η επικοινωνία στην Κοινωνική Εργασία. Η συνέντευξη ως επικοινωνία. Η συνέντευξη ως διαπροσωπική σχέση.
- Η συνέντευξη στην Κοινωνική Εργασία.
- Δεοντολογία της συνέντευξης.
- Η διαδικασία της συνέντευξης (στάδια).
- Δεξιότητες και τεχνικές συνέντευξης στην Γενική Κοινωνική Εργασία.
- Ειδικά προβλήματα κατά τη συνέντευξη

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να αποκτήσουν γνώσεις για τη λεκτική-μη λεκτική επικοινωνία
- Να κατανοήσουν τη σημασία της σωστής επικοινωνίας με τον εξυπηρετούμενο και τους παράγοντες που την επηρεάζουν.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες συνέντευξης.
- Να κατανοήσουν τα χαρακτηριστικά της επαγγελματικής σχέσης κοινωνικού λειτουργού-εξυπηρετούμενου και τη δεοντολογία της συνέντευξης στην Κοινωνική Εργασία.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Kadushin A. (1990), *The Social Work interview - a guide for human service professionals,* Columbia University Press.

-Lishman J. (1994), *Communication in Social Work,* Macmillan.

-Ivey A. & Gluckstern N. (1999), *Συμβουλευτική: Βασικές δεξιότητες επιρροής,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Satir V. (1989), *Ανθρώπινη επικοινωνία,* Αθήνα: Δίοδος.

-Satir V. (1985), *Κατανόησε τον εαυτό σου,* Αθήνα: Δίοδος.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΙΑ-ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Γ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΜΙΚΤΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 6 ΩΡΕΣ (2 ΘΕΩΡΙΑ+2 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ+2 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ - Μ.Ε. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 8 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Να κατανοήσουν οι φοιτητές τη φιλοσοφία, το περιεχόμενο και τη δεοντολογία στην οποία βασίζεται η γενική κοινωνική εργασία. Έμφαση επίσης δίδεται στον επαγγελματικό ρόλο και στις δεξιότητες που θα πρέπει να αναπτύξει ο κοινωνικός λειτουργός, καθώς και στην προετοιμασία του φοιτητή για την εφαρμογή της γενικής κοινωνικής εργασίας.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Κοινά χαρακτηριστικά μεθόδων κοινωνικής εργασίας.
- Γενική-διαμεθοδική κοινωνική εργασία: φιλοσοφία – στόχος.
- Επαγγελματική σχέση κοινωνικού λειτουργού – εξυπηρετούμενου.
- Η αποστολή της κοινωνικής εργασίας.
- Διεπιστημονική συνεργασία.
- Βασικές αρχές – αξίες στην άσκηση της γενικής κοινωνικής εργασίας.

- Δεοντολογία κοινωνικής εργασίας. Ελληνικός–Διεθνής κώδικας δεοντολογίας κοινωνικής εργασίας.
- Η εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας: συγκρουόμενα καθήκοντα. Δεοντολογία κοινωνικής εργασίας στις γραφειοκρατικές κοινωνικές υπηρεσίες.
- Ηθικά διλήμματα στην άσκηση της κοινωνικής εργασίας.
- Γενική κοινωνική εργασία: θεωρητικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις.
- Προετοιμασία για εφαρμογή της γενικής κοινωνικής εργασίας.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται *κατά τη διάρκεια των θεωρητικών μαθημάτων:*

- Να κατανοήσουν την φιλοσοφία της γενικής κοινωνικής εργασίας και την εφαρμογή της σε ένα ευρύτερο διαμεθοδικό πλαίσιο.
- Να κατανοήσουν την αλληλεπίδραση ατόμου-περιβάλλοντος, την στρατηγική της ενδυνάμωσης και την εφαρμογή της στην κοινωνική εργασία.
- Να κατανοήσουν την κοινή διάσταση των αξιών και της δεοντολογίας που διέπουν την εφαρμογή της κοινωνικής εργασίας και τον τρόπο που αυτές οι αξίες παρεμβαίνουν στην άσκηση της κοινωνικής εργασίας.
- Να αποκτήσουν γνώσεις για αποτελεσματική διεπαγγελματική σχέση και δεξιότητες για την εφαρμογή της γενικής κοινωνικής εργασίας.

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται *κατά τη διάρκεια των εργαστηριακών μαθημάτων:*

- Να κατανοήσουν την έννοια της Πρακτικής Άσκησης–Εποπτείας στην κοινωνική εργασία.
- Μέσω ομαδικής βιωματικής εμπειρίας να προετοιμασθούν για την εφαρμογή της γενικής κοινωνικής εργασίας.
- Μέσω ομαδικής βιωματικής εμπειρίας να κατανοήσουν τη σημασία της αυτογνωσίας στην άσκηση της κοινωνικής εργασίας.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Banks S. (1995), *Ethics and values in social work,* London: BASW.

-Beckett C. & Meinard A. (2005), *Values and ethics in social work: An introduction.* London: Sage.

-Hull G. H. & Kirst-Ashman K. (2003), *The generalist model of human services practice,* London: Wadsworth.
-Johnson L. & Yanca S. (2003), *Social work practice: a generalist approach,* London: Allyn & Bacon.
-Καλλινικάκη, Θ. (1998), *Κοινωνική Εργασία,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
-Landon P. & Feit M. (1999), *Generalist social work practice,* USA: Eddie Bowers Publishing Inc.
-Reamer F. (1999), *Social work values and ethics,* New York.: Columbia University Press.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Δ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΜΙΚΤΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 4 ΩΡΕΣ (2 ΘΕΩΡΙΑ+2 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ-Μ.Ε |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα αποσκοπεί να κατανοήσουν οι φοιτητές την εφαρμογή της Γενικής - Διαμεθοδικής Κοινωνικής Εργασίας τόσο στο μικρο - όσο και στο μέσο και μάκρο - επίπεδο και να παρεμβαίνουν διαμεθοδικά στα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα που αναπτύσσονται μέσα στα διάφορα κοινωνικά συστήματα.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Στάδια διεργασίας γενικής κοινωνικής εργασίας (αρχικό στάδιο της εργασίας διαγνωστική εκτίμηση προβλήματος, σχεδιασμός παρέμβασης, παρέμβαση, αξιολόγηση των δεδομένων, επαναξιολόγηση-επαναπροσδιορισμός, τελικό στάδιο).
- Στρατηγικές-δεξιότητες παρέμβασης σε μίκρο, μέσο και μάκρο-επίπεδο.
- Διαμεθοδική παρέμβαση σε σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα: φτώχεια, ανεργία, κοινωνικός αποκλεισμός, ρατσισμός κ.α.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να αποκτήσουν την ικανότητα να συνδέουν την θεωρία της γενικής κοινωνικής εργασίας με την εφαρμογή της
- Να κατανοήσουν τους διαφορετικούς ρόλους που υλοποιούν οι κοινωνικοί λειτουργοί και τα διαφορετικά επίπεδα παρέμβασης στα πλαίσια της γενικής κοινωνικής εργασίας.
- Να κατανοήσουν τα στάδια στη διαδικασία επίλυσης προβλήματος και να αποκτήσουν δεξιότητες παρέμβασης σε μίκρο, μέσο και μάκρο επίπεδο.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Culley S. (1996), *Integrative Counseling. Skills in action,* Sage Publications.

-Hull G. H. & Kirst-Ashman K. (2003), *The generalist model of human services practice,* London: Wadsworth.

-Johnson L. & Yanca S. (2003), *Social work practice: a generalist approach,* London: Allyn & Bacon.

-Καλλινικάκη Θ. (1998), *Κοινωνική Εργασία*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Kirst-Ashman K. & Hull G. (1993), *Understanding generalist practice,* Chicago: Nelson-Hall.

-Landon P. & Feit M. (1999), *Generalist social work practice*, USA: Eddie Bowers Publishing Inc.

-Lyons K. (1999). *International social work. Themes and perspectives*, Ashgate Publishing Company.

-Seden J. (2003), *Counseling skills in social work practice*, Open University Press.

-Schulman L. (1999), *The skills of helping: Individuals, families, groups and communities*, 4th ed. Itasca IL: Peacock.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΚΕΟ - ΜΕΣΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Γ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΜΙΚΤΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 5 ΩΡΕΣ (2 ΘΕΩΡΙΑ+3 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ - Μ.Ε. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 6 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα έχει σκοπό την απόκτηση γνώσεων που αφορούν στη μελέτη της θεωρίας των ομάδων και ιδιαίτερα στη μελέτη της μικρής ομάδας, στην εφαρμογή της κοινωνικής εργασίας με ομάδες και στην εκμάθηση και αξιοποίηση μέσων για διάγνωση και παρέμβαση στην ΚΕΟ.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Το άτομο και η ομάδα. Σχέσεις αλληλεξάρτησης
- Έννοια, χαρακτηριστικά, είδη ομάδων, χρησιμότητα ομάδας.
- Σχεδιασμός και προετοιμασία για την εργασία με ομάδα.
- Διεργασία ομάδας: αλληλεπίδραση, επικοινωνία, σχέσεις, σχηματισμοί σχέσεων, ρόλοι, λήψη αποφάσεων, συγκρούσεις.
- Ηγεσία.
- Ατμόσφαιρα, κανόνες και συνοχή στην ομάδα.
- Συγκρούσεις και λύση συγκρούσεων, λήψη αποφάσεων στην ομάδα και ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού.
- Στάδια ανάπτυξης της ομάδας.
- Το περιβάλλον της ομάδας.
- Αξιολόγηση.
- Μοντέλα παρέμβασης στην κοινωνική εργασία με ομάδες.
- Εκμάθηση και αξιοποίηση μέσων για διάγνωση και παρέμβαση στην κοινωνική εργασία με ομάδες.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να κατανοήσουν την χρησιμότητα της μικρής ομάδας στην άσκηση της κοινωνικής εργασίας, τη δυναμική της ομάδας και το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού.
- Να αποκτήσουν ικανότητα παρατήρησης, μελέτης, ανάλυσης της δυναμικής της ομάδας καθώς επίσης ανάλυσης προβλημάτων και ανάπτυξης στρατηγικών και δεξιοτήτων για αντιμετώπισή τους.
- Να κατανοήσουν τη χρησιμότητα διαφόρων μέσων στην προσπάθεια για διάγνωση και παρέμβαση στην ΚΕΟ και να μάθουν να τα αξιοποιούν.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**


-Anderson J. (1997), *Social work with groups: A process model,* New York: Longman.

-Blanchet A. & Trognon A. (1994), *Ψυχολογία των ομάδων,* Αθήνα: Σαββάλας

-Γιαννίτση Στ. (επιμ. Δέγλερης Ν.) (1997), *Ψυχοσωματική και ομαδική ψυχοθεραπεία,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα

-Douglas T. (1997), *Η επιβίωση στις ομάδες,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Jacobs Ed., Masson R. & Harvill R. (2002), *Group counseling strategies and skills,* Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.

-Κατσορίδου-Παπαδοπούλου Χ. (1993), *Κοινωνική Εργασία με ομάδες,* Αθήνα: Έλλην.

-Λυμπερόπουλος Κ. (1991), *Η δυναμική των ομάδων και δημιουργικότητα,* Αθήνα: Παπαζήσης.

-Ναυρίδης Κ. (2005), *Ψυχολογία των ομάδων,* Αθήνα: Εκτυπωτική Αττικής.

-Παπαδάκη - Μιχαηλίδη Ε. (1998), *Η σιωπηλή γλώσσα των συναισθημάτων,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Rogers C. (1991), *Ομάδες συνάντησης,* Αθήνα: Δίοδος.

-Satir V. (1989), *Ανθρώπινη επικοινωνία,* Αθήνα: Δίοδος.

-Schulman L. (1999), *The skills of helping: Individuals, families, groups and communities*, 4th ed. Itasca IL: Peacock.

-Toseland R. W. & Rivas R. F. (1998), An *introduction to group work practice*, 3rd ed. Boston: Allyn & Bacon.

-Zastrow C. (2001), *Social work with groups*, 5th ed. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.

-Yalom I. D (2006), *Θεωρία και πράξη της ομαδικής εμπειρίας*, Αθήνα: Άγρα.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΚΛΙΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Ε |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΜΙΚΤΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 4 ΩΡΕΣ (2 ΘΕΩΡΙΑ+2 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ-Μ.Ε |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα παρέχει στους φοιτητές βαθύτερη επαγγελματική γνώση σχετικά με την κλινική κοινωνική εργασία στην αντιμετώπιση του ατόμου και οικογένειας (αποτελεσματική εκτίμηση και τεχνικές παρέμβασης).

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Σκοπός και ιστορική εξέλιξη της κλινικής κοινωνικής εργασίας.
- Μέσα διαγνωστικής (προβολικά τεστ, κριτήρια D.S.M, ερωτηματολόγια προσωπικότητας, οικογενειακής δομής, μαθησιακών διαταραχών και διαφοροδιάγνωση ψυχικών διαταραχών).
- Διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις-στρατηγικές, τεχνικές παρέμβασης που αφορούν στο άτομο και στην οικογένεια.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να διαθέτουν ικανότητα επικοινωνίας.
- Να είναι σε θέση να εκτιμούν αποτελεσματικά και να εφαρμόζουν την κλινική κοινωνική εργασία σε επίπεδο ατόμου, οικογένειας και μικρής ομάδας.
- Να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις δεξιότητες, ώστε να είναι σε θέση να παρεμβαίνουν με τον κατάλληλο τρόπο συμβάλλοντας στην ενεργοποίηση του ατόμου, οικογένειας και ομάδας.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Brandell J. (1997), *Theory and practice in clinical social work,* USA: Free Press

-Jacobs Ed., Masson R. & Harvill R. (2002), *Group counseling strategies and skills*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.

-Παπαϊωάννου Κ. (1998), *Κλινική κοινωνική εργασία*. Αθήνα: Έλλην.

-Schulman L. (1999), *The skills of helping: Individuals, families, groups and communities*, 4th ed. Itasca IL: Peacock.

-Turner F. (1995), *Differential diagnosis and treatment in social work*. USA: Free Press.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Δ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΜΙΚΤΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 (2 ΘΕΩΡΙΑ+1ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ-Μ.Ε |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Να αποκτήσουν οι φοιτητές βασικές γνώσεις κοινωνικής εργασίας με οικογένεια και γνώσεις σε θέματα ψυχοδυναμικής της οικογένειας μέσα στον κοινωνικό της χώρο. Αναλυτικότερα να κατανοήσουν τις θεωρητικές προσεγγίσεις σχετικά με τη δομή, την επικοινωνία και τις διεργασίες στην οικογένεια και να ευαισθητοποιηθούν σε διαφορετικούς τρόπους παρέμβασης για την αντιμετώπιση οικογενειακών προβλημάτων.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Αρχές, προϋποθέσεις, εφαρμογές της μεθόδου.
- Στάδια και τεχνικές της Κοινωνικής Εργασίας με οικογένεια
- Ψυχοδυναμική της οικογένειας στον κοινωνικό της χώρο, ως ένα δυναμικό επικοινωνιακό σύστημα.
- Διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις στην εργασία με οικογένεια: αρχές, τεχνικές-δεξιότητες παρέμβασης.
- Παρέμβαση σε οικογενειακά προβλήματα.
- Εμπειρική απόκτηση γνώσεων μέσω ασκήσεων και παιχνιδιού (role play).

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις για τις διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις στην κοινωνική εργασία με οικογένεια και να συνδέουν τη θεωρία με την εφαρμογή
- Να ευαισθητοποιηθούν σε οικογενειακά προβλήματα και να αποκτήσουν δεξιότητες παρέμβασης

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**


-Bowen M. (1996), *Τα τρίγωνα στην οικογένεια*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Γαλάνης Γ. (επ.) (1995), *Οικογένεια με ένα γονέα*, Αθήνα: Παπαζήσης.

-Datilio F. & Padesky (1995), *Συμβουλευτική ζευγαριών*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Ελληνική Εταιρεία Ψυχικής Υγιεινής και Νευροψυχιατρικης του παιδιού, *Οικογένεια ψυχοκοινωνικές & ψυχοθεραπευτικές προσεγγίσεις*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Gellert S.H. (1983), *Όμοιος ομοίω ζευγαρώνει*, Αθήνα: Διογένης.

-Ζαφείρης Α., Ζαφείρη Ε. & Μουζακίτης Χ. (1999), *Οικογενειακή θεραπεία*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Herbert M. (1997),*Ψυχολογική φροντίδα του παιδιού και της οικογένειας*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Herbert M. (1998), *Χωρισμός και διαζύγιο*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Κατάκη Χ. (1998), *Οι τρείς ταυτότητες της ελληνικής οικογένειας*, Αθήνα: Κέδρος.

-Κατάκη Χ. (1997), *Το Μωβ Υγρό*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Landgarten H. (1999), *Οικογενειακή εικαστική θεραπεία*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Lanski (1994), *Αντιμετωπίζοντας το παιδί μετά το διαζύγιο*, Αθήνα: Αναστασιάδης.

-Napier A. (1995), *Το ζευγάρι, ο εύθραυστος δεσμός*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Napier & Whitaker (1987), *Μαζί όμως αλλιώτικα*, Αθήνα: Κέδρος.

-Νέστορος Ι. (1988), *Συνθετική ψυχοθεραπεία*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Παπαθεοφίλου Ρ., Σακκάς Δ., Πολέμη Μ. & Φραγκούλη Α. (επιμ.) (1994), *Διεπαγγελματική συμβουλευτική*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Satir V. (1986), *Πλάθοντας ανθρώπους*, Αθήνα: Κέδρος.

-Wilke (1997), *Εισαγωγή στη συστημική θεωρία*, Αθήνα: Κριτική.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Δ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 ΩΡΕΣ (2 ΘΕΩΡΙΑ+1 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ-ΜΕ |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα έχει σκοπό την απόκτηση γνώσεων που αφορούν στις βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις, στη μεθοδολογία της κοινοτικής εργασίας και στον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Κοινωνικοπολιτικές διαστάσεις της κοινωνικής εργασίας στην Ελλάδα.
- Σκοπός, αρχές, αξίες κοινοτικής εργασίας.
- Ιστορική εξέλιξη της κοινοτικής εργασίας.
- Εννοιολογικός προσδιορισμός -διαστάσεις κοινότητας. Είδη κοινοτήτων.
- Θεωρητικές προσεγγίσεις στην κοινοτική εργασία/ (συναινετικό πρότυπο, συγκρουσιακό πρότυπο , σύγχρονες προσεγγίσεις στην κοινοτική εργασία).
- Ρόλος κοινωνικού λειτουργού στην κοινοτική εργασία-δεξιότητες.
- Συμμετοχή των μελών της κοινότητας. Κριτική συνειδητοποίηση και ενδυνάμωση.
- Σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα και κοινοτική εργασία.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να αποκτήσουν γνώσεις για τις θεωρητικές προσεγγίσεις στην κοινοτική εργασία, ώστε να μπορούν να συνδέουν τις θεωρίες με την εφαρμογή της κοινοτικής εργασίας.
- Να κατανοήσουν το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στα πλαίσια της κοινοτικής εργασίας.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Cook I. (1996), Radical community work, Moray House Publications.

-Ζαιμάκης Γ. (2002), *Κοινοτική Εργασία και τοπικές κοινωνίες. Ανάπτυξη, συλλογική δράση, πολυπολιτισμικότητα,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Ζωγράφος Α. (1992), *ΚΕΚ. Θεωρία-πράξη-προβληματισμοί,* Πάτρα.

-Καραγκούνης Β. (1998), «Κοινοτική εργασία: μία ριζοσπαστική μέθοδος για την ανάπτυξη συνειδητοποίησης», *Κοινωνική Εργασία*, 50:79-92.

-Καραγκούνης Β. (2005), «Σύγχρονες προσεγγίσεις στην κοινοτική εργασία και προοπτικές στην Ελλάδα: το παράδειγμα του δήμου Αιγείρου στη Θράκη» στο: Ζαϊμάκης Γ. & Κανδυλάκη Α. (επιμ.) *Δίκτυα κοινωνικής προστασίας*, σελ. 93-132, Αθήνα: Κριτική.

-Kirst-Ashman K. K & Hull G. H. (2001), *Macro skills workbook. A generalist approach*, 2nd edition, Wadsworth: Brooks/Cole.

-Πάουλο Φ. (1974), *Η αγωγή του καταπιεζόμενου*, Αθήνα: Ράππας

-Παπαϊωάννου Σ. (1990), *Κοινωνική Εργασία/ παιδαγωγική και αναπαραγωγή. Κριτική της θεωρίας και πράξης της κοινωνικής εργασίας και παιδαγωγικής*, Ρέθυμνο: αδημοσίευτες σημειώσεις.

-Popple K. (1995), *Analyzing community work: its theory and practice,* Open University.

-Σταθόπουλος Π. (2001), *Κοινοτική εργασία: Θεωρία-Πράξη,* 5η έκδοση, Αθήνα: Έλλην.

-Tropman J.E., Erlich J.L. & Rothman J. (2001), *Tactics and techniques of community intervention,* 4th ed. Itasca IL: F.E. Peacock.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Ε |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 ΩΡΕΣ (2 ΘΕΩΡΙΑ+1 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ-Μ.Ε |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα έχει σκοπό την απόκτηση γνώσεων που αφορούν στις θεωρητικές προσεγγίσεις, στρατηγικές, καθώς και στις μεθόδους και τεχνικές κοινοτικής

παρέμβασης που απαιτούνται για τη βελτίωση των συνθηκών της κοινότητας - επίλυση κοινοτικού προβλήματος.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Θεωρητικές προσεγγίσεις στην κοινοτική εργασία (συμβολική κοινότητα, η 'κοινοτιστική προσέγγιση, η θεραπευτική κοινότητα και η κοινότητα δρόμου).
- Στρατηγικές κοινοτικής παρέμβασης.
- Κοινοτική μελέτη. Εκτίμηση κοινωνικών αναγκών. Σχεδιασμός και αξιολόγηση κοινοτικών παρεμβάσεων-προγραμμάτων.
- Διαδικασία επίλυσης κοινοτικού προβλήματος:στάδια, επιλογή μεθόδων και τεχνικών παρέμβασης, ρόλοι.
- Κοινωνική ανάπτυξη και τοπικές αναπτυξιακές παρεμβάσεις.
- Παραδείγματα κοινοτικών παρεμβάσεων σε μίκρο και μάκρο επίπεδο με έμφαση την ενδυνάμωση για αντιμετώπιση κοινοτικών αναγκών.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να αποκτήσουν την ικανότητα μελέτης, εκτίμησης αναγκών της κοινότητας και ανάλυσης κοινοτικών προβλημάτων.
- Να αποκτήσουν την ικανότητα να σχεδιάζουν, να υλοποιούν και να αξιολογούν κοινοτικές παρεμβάσεις-προγράμματα κοινωνικής παρέμβασης.
- Να αποκτήσουν την ικανότητα να επιλέγουν τις κατάλληλες στρατηγικές παρέμβασης και με αυτό τον τρόπο να συμβάλλουν στην ανάπτυξη δράσεων που προωθούν την συλλογικότητα και χειραφέτηση σε τοπικό επίπεδο.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Ζαϊμάκης Γ. (2002), *Κοινοτική Εργασία και τοπικές κοινωνίες. Ανάπτυξη, συλλογική δράση, πολυπολιτισμικότητα*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Kirst-Ashman K.K & Hull G. H. (2001), *Macro skills workbook. A generalist approach.* 2nd edition, Wadsworth: Brooks/Cole.

-Παπαϊωάννου Σ. (1995), «Τοπική κοινωνική μεταβολή και η έννοια του εναλλακτικού», *Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, 16:91-120.

-Σταθόπουλος Π. (2000), *Κοινοτική Εργασία. Διαδικασία, μέθοδοι και τεχνικές παρέμβασης*. Αθήνα: Παπαζήσης.

-Tropman J.E., Erlich J.L. & Rothman J. (2001), *Tactics and techniques of community intervention,* 4th ed. Itasca IL: F.E. Peacock.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Δ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 (2 ΘΕΩΡΙΑ+1ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ-Μ.Ε |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα έχει σκοπό την διαμόρφωση αντικειμενικής άποψης για τις κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης και την κατανόηση των αρχών που θα πρέπει να υπάρχουν σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία. Επίσης σκοπεύει να βοηθήσει στην κατανόηση της διαπολιτισμικής διάστασης της Κοινωνικής Εργασίας και της συμβολής της στο ξεπέρασμα στερεοτύπων – προκαταλήψεων.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Το φαινόμενο της μετανάστευσης. Αίτια μετανάστευσης ξένων στην Ελλάδα. Το μέγεθος του ξένου πληθυσμού στην Ελλάδα.
- Οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις από την είσοδο των μεταναστών στην Ελλάδα.
- Ρατσισμός: κοινωνικές, ψυχολογικές και παιδαγωγικές διαστάσεις.
- Στερεότυπα και προκαταλήψεις: δημιουργία και αντιμετώπιση.
- Η ζωή των μεταναστών στην Ελλάδα.
- Ρατσισμός και προκαταλήψεις κατά των μεταναστών στην Ευρωπαϊκή Ένωση και Ελλάδα.
- Μ.Μ.Ε. και πρόσφυγες.
- Νομική προστασία και πολιτικά δικαιώματα - Κοινωνικές Υπηρεσίες.
- Δράση Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά του ρατσισμού - Συνθήκη Άμστερνταμ.
- Τσιγγάνοι και κοινωνικός αποκλεισμός.
- Ενσωμάτωση ή περιθωριοποίηση. Μέθοδοι κοινοτικής παρέμβασης.

- Πολυπολιτισμική κοινωνία. Διαπολιτισμική επικοινωνία. Στάδια.
- Διαπολιτισμική διάσταση της Κοινωνικής Εργασίας.
- Κοινωνική Εργασία με μετακινούμενους πληθυσμούς, πρόσφυγες, παλιννοστούντες

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να διαμορφώσουν αντικειμενική άποψη για τις κοινωνικο-οικονομικές επιπτώσεις της μετανάστευσης και να κατανοήσουν τις αρχές που θα πρέπει να υπάρχουν σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία.
- Να εφαρμόζουν τη Διαπολιτισμική Κοινωνική Εργασία, συμβάλλοντας στο ξεπέρασμα στερεοτύπων και στην ενδυνάμωση ομάδων πληθυσμού με διαφορετική κουλτούρα.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Γκότοβος Α. (1998), *Ρατσισμός: κοινωνικές, ψυχολογικές και παιδαγωγικές όψεις μιας ιδεολογίας και μιας πρακτικής*, Γ.Γ.Λ.Ε.

-Dominelli L. (1997), *Anti-Racist Social Work*, Macmillan.

-Ewalt P., Freeman E. & Poole D. (eds) (1996), *Multicultural issues in Social Work*, NASW Press.

-Ευρωπαϊκή επιτροπή (1981), *Τα ευρωπαϊκά όργανα στην καταπολέμηση του ρατσισμού : επιλογή κειμένων*.

-Ζωγράφου Α. (1993), *Η εκπαιδευτική κατάσταση των παιδιών των Ελλήνων μεταναστών και η αναγκαιότητα της διαπολιτισμικής αγωγής στην Ελλάδα*, Τ.Ε.Ι. Πάτρας.

-Κτιστάκης Γ. (2001), *Μετανάστες. Ρατσισμός-ξενοφοβία. Από τη θεωρία στην πράξη*, Αθήνα: Σάκκουλας.

-Μάρκου Γ. & Βασιλειάδου Μ (επ.) (1996), *Στερεότυπα και προκαταλήψεις – Δημιουργία και Αντιμετώπιση*, Γ.Γ.Λ.Ε.

-Μάρκου Γ. & Βασιλειάδου Μ. (επιμ.) (1996), *Ρατσισμός*, Γ.Γ.Λ.Ε.

-Νάσκου-Περάκη (1991), *Το νομικό καθεστώς των προσφύγων στην διεθνή και ελληνική έννομη τάξη*, Αθήνα: Σάκκουλας.

-Πετρινιώτη Ξ. (1993), *Η μετανάστευση προς την Ελλάδα: μια πρώτη καταγραφή, ταξινόμηση και ανάλυση*, Αθήνα: Οδυσσέας.

-Ύπατη Αρμοστεία Ηνωμένων Εθνών (1995-96), *Οι πρόσφυγες του κόσμου.*

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Ε |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 2 ΩΡΕΣ ΘΕΩΡΙΑ |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ - Μ.Ε. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 3 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα έχει σκοπό να αποκτήσουν οι φοιτητές γνώση της σύγχρονης θεωρίας της κοινωνικής εργασίας, των διαφορετικών θεωρητικών προσεγγίσεων (παραδοσιακών και ριζοσπαστικών) και του τρόπου που διαμόρφωσαν τη θεωρία και εφαρμογή της κοινωνικής εργασίας. Στόχος είναι η κατανόηση της θεωρητικής τεκμηρίωσης και της συνολικής εξέλιξης της επιστήμης της κοινωνικής εργασίας.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Εισαγωγή. Η κοινωνική κατασκευή της θεωρίας της κοινωνικής εργασίας. Η εφαρμογή της θεωρίας της κοινωνικής εργασίας.
- Κοινωνική Εργασία και σύγχρονη κοινωνία. Ο κοινωνικός ρόλος της κοινωνικής εργασίας.
- Πολιτική διάσταση της κοινωνικής εργασίας.
- Αναφορά και αξιολόγηση των θεωριών που διαμόρφωσαν τη θεωρία και εφαρμογή της κοινωνικής εργασίας (ψυχοδυναμικές προσεγγίσεις, τα μοντέλα της παρέμβασης στην κρίση και της επικεντρωμένης σε στόχους εργασίας, γνωστικές-συμπεριφορικές θεωρίες, συστημικές και οικολογικές προσεγγίσεις, τα μοντέλα της κοινωνικής ψυχολογίας και της επικοινωνίας, ουμανιστικές και υπαρξιστικές προσεγγίσεις, κοινωνική και κοινοτική ανάπτυξη, ριζοσπαστικές και Μαρξιστικές προσεγγίσεις, αντικαταπιεστικές - αντιρατσιστικές προσεγγίσεις στην κοινωνική εργασία, ενδυνάμωση και συνηγορία)

- Η Κοιν. Εργασία ως γυναικοκρατούμενο επάγγελμα, Φεμινιστική προσέγγιση.
- Μοντερνισμός και κοινωνική εργασία - Μεταμοντέρνες θεωρήσεις.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να κατανοήσουν το εύρος των θεωρητικών επιρροών που η κοινωνική εργασία έχει δεχθεί και παράλληλα ασκήσει σε βάθος χρόνου.
- Να κατανοήσουν τις διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις που επηρέασαν τη θεωρία και εφαρμογή της κοινωνικής εργασίας διεθνώς και στη χώρα μας και να συνδέσουν τη θεωρία της κοινωνικής εργασίας με την εφαρμογή της.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Ασημάκης Π. (επιμ.) (1999), *Σύγχρονες ψυχοθεραπείες στην Ελλάδα,* Αθήνα: Ινστιτούτο προσωπικής ανάπτυξης.

-Braye S. & Preston-Shoot M. (1999), *Empowering practice in social care,* Open University Press.

-Coulshed V. (1991), *Social work practice. An introduction,* London: Macmillan.

-Davies M. (ed.) (1996), *The Blackwell companion to social work,* London: Blackwell.

-Dominelli L. (1997), *Sociology for social work,* London: Macmillan.

-Καλλινικάκη Θεανώ (1998), *Κοινωνική Εργασία, εισαγωγή στην θεωρία & πρακτική της Κοιν.Εργασίας,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Milner J. & O'Byrne P. (1998), *Assessment in social work,* New York: Palgrave.

-Παπαστάμου Στ. (1989), *Εγχειρίδιο κοινωνικής ψυχολογίας,* Αθήνα:Οδυσσέας.

-Parton (ed.) (1996), *Social theory - social changes and social work,* Routledge.

-Payne M. (επιμ. Καλλινικάκη Θ.) (2000), *Σύγχρονη θεωρία της κοινωνικής εργασίας,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Pervin L. A. & John O.P. (1999), *Θεωρίες Προσωπικότητας,* Αθήνα: Τυπωθήτω.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | Ε |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | 3 ΩΡΕΣ (2 ΘΕΩΡΙΑ+1 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ - Μ.Ε. |
| | 4 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα έχει σκοπό την κατανόηση των λειτουργιών και των σύγχρονων αρχών και μοντέλων οργάνωσης και διοίκησης των κοινωνικών οργανώσεων. Έμφαση επίσης δίνεται στην κατανόηση της σχέσης του κοινωνικού λειτουργού με την οργάνωση, των δυναμικών που αναπτύσσονται, και στην εκμάθηση στρατηγικών για την βελτίωση των συνθηκών της οργάνωσης και των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Η φύση-ιδιαιτερότητα και τα βασικά χαρακτηριστικά των κοινωνικών οργανώσεων. Σχέση με το περιβάλλον.
- Βασικά μοντέλα κοινωνικών υπηρεσιών.
- Το ελληνικό μοντέλο κοινωνικών υπηρεσιών (πόροι, δομή, οργάνωση, λειτουργία-διοίκηση). Διαμορφούμενες τάσεις .
- Ανασταλτικοί παράγοντες στις κοινωνικές υπηρεσίες για την ανάπτυξη της κοινωνικής εργασίας. Εργασιακές συνθήκες.
- Συνθήκες της οργάνωσης και ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού (συγκρουόμενα καθήκοντα).
- Γραφειοκρατία στις κοινωνικές οργανώσεις και κοινωνική εργασία.
- Κοινωνικές υπηρεσίες και εξυπηρετούμενοι.
- Εποπτεία στην κοινωνική εργασία.
- Θεωρίες της οργάνωσης. Η οργάνωση ως σύστημα.
- Μοντέλα διοίκησης. Αρχές – λειτουργίες.
- Σχεδιασμός- προγραμματισμός, οργάνωση, διαδικασία λήψης αποφάσεων.
- Ηγεσία, επικοινωνία υποκίνηση.
- Αποδοτικότητα της οργάνωσης. Διαδικασία ελέγχου. Αξιολόγηση.
- Διαχείριση και ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού.

- Συμβάλλοντας στην βελτίωση των προγραμμάτων. Στρατηγικές για ανάπτυξη της οργάνωσης και αλλαγή.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να κατανοήσουν τη λειτουργία και τη σημασία της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης.
- Να κατανοήσουν τη σχέση κοινωνικής πολιτικής, κοινωνικών υπηρεσιών και παροχής κοινωνικής εργασίας.
- Να κατανοήσουν το σύστημα οργάνωσης και διοίκησης των κοινωνικών υπηρεσιών στην χώρα μας και να προβληματισθούν για την εφαρμογή της κοινωνικής εργασίας στα πλαίσια των κοινωνικών υπηρεσιών.
- Να κατανοήσουν την επίδραση των συνθηκών της οργάνωσης στους εργαζόμενους και στην παροχή κοινωνικών υπηρεσιών.
- Να κατανοήσουν τη δυναμική της κοινωνικής οργάνωσης και διοίκησης και ειδικότερα τη σχέση του κοινωνικού λειτουργού τόσο με τους εξυπηρετούμενους, όσο και με την υπηρεσία.
- Να αποκτήσουν δεξιότητες διοίκησης και εφαρμογής τεχνικών-παρεμβάσεων για βελτίωση και ανάπτυξη της οργάνωσης και των παρεχόμενων κοινωνικών υπηρεσιών.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Αμίτσης Γ. (2001), *Αρχές οργάνωσης και λειτουργίας του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας*, Αθήνα: Παπαζήσης.

-Balloch S., McLean J. & Fisher M. (1999), *Social services: working under pressure*, London: The Policy Press.

-Δερμιτζάκης Μ. (1987), *Η Αναγκαιότητα του Μύθου: Ιδεολογία, Συμπεριφορά, και Κοινωνική Οργάνωση*, Αθήνα: Gutenberg .

-Ζευγαρίδης Σ. (1983), *Οργάνωση και Διοίκηση: Θεωρία και Ελληνική Πρακτική*, Αθήνα: Παπαζήσης.

-Ζωγράφου Α. (1992), *Ο διπλός ρόλος της κοινωνικής εργασίας στο πλαίσιο των κοινωνικών οργανώσεων*, Πάτρα.

-Καβουνίδη Τ. (1996), «Οι Υπηρεσίες κοινωνικής Πρόνοιας και η καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού» στο: Καραντινός Δ., κ.α. (επιμ.), *Διαστάσεις κοινωνικού αποκλεισμού* , τομ. Α΄, Αθήνα: ΕΚΚΕ.

-Kirst-Ashman, Grafton H. & Hull Jr. (2001), *Macro skills workbook. A generalist approach*, 2nd edition, Wadsworth: Brooks/Cole.

-Κουσίδου Τ. (1985), «Η Επαγγελματική Ανάπτυξη του Προσωπικού στις Κοινωνικές Υπηρεσίες και Οργανώσεις», *Εκλογή*, Αύγουστος, σελ. 87-97.

-Lipsky M. (1980), *Street level bureaucracy. Dilemmas of the individual in public services*, New York: Russell Sage Foundation.

-Παπανικολάου Β. (2002), *Διοίκηση Ολικής Ποιότητας στις Υπηρεσίες Υγείας*, Αθήνα: Ε.Σ.Δ.Υ.

-Netting F.E. & O'Connor M.K. (2003), *Organisation practice. A social worker's guide to understanding human services*, USA: Pearson Education Inc.

-Παπαθεοφίλου Ε. (1985), «Ο Επόπτης στο Διπλό Ρόλο του Διοικητικού και του Επαγγελματικού Κοινωνικού Λειτουργού» , *Εκλογή* , Αύγουστος, σελ. 72-97.

-Παπαφλέσσα Θ. (1985), «Οργάνωση και Διοίκηση Κοινωνικών Υπηρεσιών», *Εκλογή*, Αύγουστος, σελ. 57-80.

-Στασινοπούλου Ο. (1993), «Αναδιάρθρωση Προσωπικών Κοινωνικών Υπηρεσιών» στο Γετίμης και Γράβαρης (επιμ,) *Κοινωνικό κράτος και Κοινωνική Πολιτική*, Θεμέλιο.

-Σταματιάδης Γ. & Ζευγαρίδης Σ. (1997), *Οργάνωση και εποπτεία προσωπικού*, Interbooks.

-Τζωράκης Κ. & Τζωράκη Α. (1992), *Οργάνωση και Διοίκηση*, Αθήνα.

-Τύπας Γ. & Κατσαρός Γ. (2006), *Εισαγωγή στη Διοικητική Επιστήμη*, Αθήνα: Gutenberg.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΑΝΑΓΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | ΣΤ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 4 (2 ΘΕΩΡΙΑ+2ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ - Μ.Ε. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 7 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα έχει σκοπό να συνειδητοποιήσουν οι φοιτητές την αναγκαιότητα του κοινωνικού σχεδιασμού και τη διαδικασία σχεδιασμού και αξιολόγησης κοινωνικών προγραμμάτων. Επίσης να αποκτήσουν δεξιότητες εκπόνησης προγραμμάτων κοινωνικής παρέμβασης.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Έννοια σχεδιασμού.
- Είδη κοινωνικού σχεδιασμού.
- Μέθοδοι σχεδιασμού - Συμμετοχή ενδιαφερομένων.
- Πρότυπα σχεδιασμού. Τεχνικές εκτίμησης αναγκών για σχεδιασμό προγραμμάτων- υπηρεσιών.
- Τεχνικές συλλογής δεδομένων έρευνας στις Κοινωνικές Υπηρεσίες.
- Σχεδιασμός προγράμματος στις Κοινωνικές Υπηρεσίες (στόχοι - διαδικασία σχεδιασμού- χρηματοδότηση - γραφή πρότασης).
- Τεχνικές αξιολόγησης αποτελεσμάτων.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να κατανοήσουν τα στάδια σχεδιασμού και να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων
- Να αποκτήσουν δεξιότητες εκπόνησης προγραμμάτων κοινωνικής παρέμβασης

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Ιατρίδης Δ. (1990), *Σχεδιασμός Κοινωνικής. Πολιτικής*, Gutenburg

-Τεπέρογλου Α. (1990), *Αξιολόγηση της προσφοράς των Κ.Α.Π.Η*, Αθήνα: Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας & Κοιν. Ασφάλισης.

-Χατζηβαρνάβας Ε., Χάνδανος Γ. & Οικονόμου Α. (1992), *Αξιολόγηση Προνοιακού έργου. Σχέδιο Πρωτοβάθμιας αξιολόγησης προγραμμάτων & δραστηριοτήτων των Συνοικιακών Κοιν. Κέντρων του Ε.Ο.Π.*, Αθήνα: Έλλην

## Β) ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ-ΓΕΝΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΔΙΚΑΙΟ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Α |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Γ. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα έχει σκοπό να γνωρίσει ο σπουδαστής τη νομική διάσταση θεμάτων που απασχολούν την εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας και να ευαισθητοποιηθεί για το δικαίωμα του ατόμου για Κοινωνική Πρόνοια.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Βασικά στοιχεία οικογενειακού - ποινικού - εργατικού δικαίου. Αναλυτικότερα:

- Νομικό πλαίσιο για διαζύγιο, επιμέλεια του παιδιού, διακοπή των γονικών δικαιωμάτων, υιοθεσία, εισαγωγή σε ίδρυμα.
- Νομικό πλαίσιο για ενδοοικογενειακή βία (κακοποίηση ανηλίκου, κακοποίηση γυναίκας κ.λ.π.).
- Νομικό πλαίσιο για ανήλικους παραβάτες, εξαρτημένα από τοξικές ουσίες άτομα, κακοποίηση ενηλίκου.
- Νομικό πλαίσιο για την εργασία του ξένου εργατικού δυναμικού στην Ελλάδα.
- Νομικό πλαίσιο για τα δικαιώματα του εργαζόμενου.
- Το δικαίωμα του ατόμου για κοινωνική πρόνοια στο πλαίσιο των Κοινωνικών Υπηρεσιών.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Κρεμαλής Κ. (1991), *Το δικαίωμα του ατόμου για Κοινωνική Πρόνοια*, Αθήνα: Σάκκουλας.

-Κουκιάδης Ι. (1999), *Εργατικό δίκαιο-Συλλογικές εργασιακές σχέσεις*, τόμος 1 & 2, Αθήνα: Σάκκουλας.

-Μαγκάκης Γ. Α., *Ποινικό Δίκαιο*, Αθήνα: Παπαζήσης.

-Πιτσέλα Α. (1996), *Η ποινική αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων*, Αθήνα: Σάκκουλας.

-Σπυριδάκης Ι., Ο*ικογενειακό Δίκαιο*, Αθήνα: Σάκκουλας.

-Χρυσογόνος Κ. (1998), *Ατομικά και κοινωνικά δικαιώματα*, Αθήνα: Σάκκουλας.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ – ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Ι |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Α |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΜΙΚΤΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 4 ΩΡΕΣ: 1ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ (ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΕΠ. ΕΡΓΑΣΙΑΣ)+ 3 ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ Ι (1 Θ. + 2 Ε.) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Γ. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 4 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Να αποκτήσουν οι φοιτητές τις απαραίτητες γνώσεις, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις δομής, περιεχομένου, βιβλιογραφίας και εμφάνισης μιας επιστημονικής εργασίας. Επίσης οι φοιτητές θα πρέπει να κατανοήσουν βασικές έννοιες της Πληροφορικής και να αποκτήσουν δεξιότητες στη χρήση βασικών εφαρμογών υπολογιστή και του λειτουργικού του συστήματος.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

*Στα πλαίσια της Συγγραφής επιστημονικής εργασίας οι φοιτητές διδάσκονται*:

- Αρχές - δομή επιστημονικού κειμένου
- Τρόπος σύνταξης κειμένου - αξιοποίηση πηγών
- Βιβλιογραφικές πηγές - βιβλιογραφική τεκμηρίωση
- Κατάρτιση βιβλιογραφίας

*Στα πλαίσια της θεωρητικής ώρας της Πληροφορικής Ι οι φοιτητές διδάσκονται*:

- Βασικές έννοιες της Πληροφορικής
- Υπολογιστικά συστήματα- Δίκτυα υπολογιστών
- Νομικά θέματα και θέματα προστασίας και ασφάλειας σε σχέση με τη χρήση των πληροφοριακών συστημάτων

*Στα πλαίσια των εργαστηριακών ωρών της Πληροφορικής Ι οι φοιτητές αποκτούν γνώσεις και δεξιότητες εφαρμογής στα παρακάτω*:

- Χρήση υπολογιστή και διαχείριση αρχείων
- Διαχείριση πληροφοριών και υπηρεσίες διαδικτύου
- Επεξεργασία κειμένου

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να μπορούν να ανταποκριθούν στις βασικές απαιτήσεις μιας επιστημονικής εργασίας.
- Να αξιοποιούν αποτελεσματικά γνώσεις και δεξιότητες που αφορούν Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών.
- Να προβληματιστούν για την αξιοποίηση των Η/Υ στην Κοινωνική Εργασία και τη χρήση λογισμικού για Κοινωνική Υπηρεσία.
- Να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά εφαρμογές επεξεργασίας κειμένου και παρουσίασης περιεχομένου.
- Να χρησιμοποιούν ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.
- Να αποκτήσουν δυνατότητα πλοήγησης και αναζήτησης πληροφορίας στο διαδίκτυο.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Beekman G. (2005), *Εισαγωγή στην Πληροφορική*, Αθήνα: Γκιούρσδας.

-Eco U. (1994), *Πως γίνεται μια διπλωματική εργασία*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Ζαφειρόπουλος Κ. (2005), *Πως γίνεται μια διπλωματική εργασία*, Αθήνα: Κριτική.

-Κωνσταντίνος Ι. (2003), *Χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή*, Αθήνα: Άβακας.

-Microsof Corporation (2004*), Το λεξικό της Πληροφορικής*, Αθήνα: Κλειδάριθμος.

-Παπαγιαννοπούλου Α. (1997), *Προσωπικοί υπολογιστές*, Nubis.

-Παπαδάκης Σ. (2002), *Εισαγωγή στην Πληροφορική και τη χρήση υπολογιστή*, Αθήνα: Μεταίχμιο.

-Rivard J. D. (1997), *Quick guide to the Internet for social workers*, Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.

-Τσουροπλής Α. (2003), *Εισαγωγή στην Πληροφορική*, Αθήνα: Νέες Τεχνολογίες.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΙΙ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Β |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Γ. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 2 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Να αποκτήσουν οι φοιτητές περαιτέρω γνώσεις-ικανή τεχνογνωσία σχετικά με τη χρήση των εφαρμογών των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών που θα τις αξιοποιήσουν σε επόμενα μαθήματα, αλλά και στην εξάσκηση του επαγγέλματος τους.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Βασικές έννοιες λογιστικών φύλλων και χειρισμός βασικών εφαρμογών τους.
- Χρήση εργαλείων για παρουσιάσεις.
- Εισαγωγή στις βάσεις δεδομένων-Βασικές αρχές και λειτουργίες.
- Τεχνικές σχεδίασης βάσης δεδομένων.
- Υπηρεσίες τηλεματικής.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να συνειδητοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητες των Η/Υ ως πηγή γνώσης και επικοινωνίας.
- Να κατανοήσουν τις βασικές έννοιες των λογιστικών φύλλων και να χειρισθούν βασικές εφαρμογές τους δημιουργώντας, σχηματίζοντας και χρησιμοποιώντας ένα λογιστικό φύλλο.
- Να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες στη χρήση εργαλείων για δημιουργία παρουσιάσεων (ικανότητα για να δημιουργούν, να επεξεργάζονται και να ολοκληρώνουν μια παρουσίαση).
- Να μπορούν να σχεδιάσουν και να διαρθρώσουν μια απλή βάση δεδομένων, χρησιμοποιώντας μια απλή εφαρμογή της.

- Να μπορούν να εντοπίσουν και να ανασύρουν πληροφορίες από μια υπάρχουσα βάση δεδομένων, κάνοντας χρήση ερωτημάτων και των διαθέσιμων εργαλείων για επιλογή και ταξινόμηση.
- Να κατανοήσουν τη χρήση υπηρεσιών τηλεματικής, ώστε να μπορούν να τις αξιοποιήσουν.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Γουλτίδης Χ. (2005), *Υπολογιστικά φύλλα.*

-Γουλτίδης Χ. (2004), *Βάσεις δεδομένων*.

-Δενδρινός Μ. (2003), *Βάσεις δεδομένων*, ελληνική έκδοση Access 2000.

-Παπαγιανοπούλου Α. (1997), *Προσωπικοί Υπολογιστές*, Nubis.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Β |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 2 ΩΡΕΣ |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Γ. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 4 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Οι τομείς της πρόνοιας και της υγείας αποτελούν κεντρικό πεδίο δράσης και παροχής υπηρεσιών των κοινωνικών λειτουργών για την κάλυψη αναγκών ατόμων και κοινωνικών ομάδων. Σκοπός του μαθήματος είναι η περιγραφή και ανάλυση των συστημάτων υγείας και κοινωνικής φροντίδας στην Ελλάδα. Επίσης η συγκριτική παρουσίασή τους σε σχέση με τα αντίστοιχα συστήματα άλλων χωρών.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Μοντέλα κοινωνικής φροντίδας.
- Η κοινωνική πρόνοια στη νότια Ευρώπη.

- Χαρακτηριστικά του συστήματος κοινωνικής φροντίδας στην Ελλάδα. Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς του για την ολοκληρωμένη προστασία ατόμων ή ομάδων.
- Σύστημα υγείας. Οργάνωση, χρηματοδότηση, παροχή υπηρεσιών υγείας, προσβασιμότητα, δείκτες υγείας. Εθνικά και Ιδιωτικά Συστήματα Υγείας.
- Το Ελληνικό σύστημα υγείας.
- Παρουσίαση αντιπροσωπευτικών συστημάτων υγείας άλλων χωρών.
- Υπηρεσίες ψυχικής υγείας. Η ψυχική ασθένεια. Η αντιμετώπιση του ψυχικά ασθενούς. Ιδρυματική φροντίδα και φροντίδα στην κοινότητα. Η αποασυλοποίηση των ψυχικά ασθενών.
- Η ψυχιατρική μεταρρύθμιση στην Ελλάδα. Υπηρεσίες και προγράμματα.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να έχουν μελετήσει σε βάθος και κατανοήσει την οργάνωση και λειτουργία των συστημάτων πρόνοιας και υγείας της χώρας μας στο πλαίσιο των οποίων θα κληθούν αργότερα να δράσουν ως επαγγελματίες.
- Να μπορούν να αναλύσουν κριτικά τα συστήματα υγείας και πρόνοιας άλλων χωρών σε σύγκριση με τα αντίστοιχα ελληνικά.
- Να κατανοήσουν τις πολιτικές, οικονομικές και άλλες πιέσεις που ασκούνται στα σύγχρονα συστήματα υγείας και πρόνοιας και τις ποικίλες απαντήσεις σε αυτές τις πιέσεις.
- Να συγκρίνουν τα ισχυρά σημεία των διαφορετικών προσεγγίσεων και τις χρήσεις τους σε διαφορετικά πλαίσια.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Αμίτσης Γ. (2001), *Αρχές Οργάνωσης και λειτουργίας του Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας*, Αθήνα: Παπαζήσης.

-Drummond M.F., O'Brien J.B., Stoddard G.L. & Torrance G.W. (2002), *Μέθοδοι οικονομικής αξιολόγησης των προγραμμάτων υγείας*. Αθήνα: Κριτική.

-Θεοδώρου Μ., Σαρρής Μ.& Σούλης Σ. (2000), *Συστήματα Υγείας*, Αθήνα: Παπαζήσης.

-Μαδιανός Μ. (2000), *Κοινοτική Ψυχιατρική και Κοινοτική Ψυχική Υγιεινή*, Αθήνα: Καστανιώτης.

-Ματσαγγάνης Μ. (2004), *Η κοινωνική αλληλεγγύη και οι αντιφάσεις της. Ο ρόλος του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος σε μια σύγχρονη κοινωνική πολιτική*, Αθήνα: Κριτική.

-Οικονόμου Χ. (2004), *Πολιτικές υγείας στην Ελλάδα και τις Ευρωπαϊκές κοινωνίες*, Αθήνα: Διόνικος.

-Petmesidou M., Mossialos E. (eds) (2006), *Social policy developments in Greece*, Aldershot: Ashgate.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Ε |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 4 ΩΡΕΣ (2 Θ. + 2 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Γ. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 6 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Να γνωρίσουν οι φοιτητές τις κυρίες μεθόδους έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες και να κατανοήσουν τη σημαντικότητα της έρευνας στην Κοινωνική Εργασία. Επίσης να είναι σε θέση να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν κοινωνική έρευνα.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Κοινωνική Εργασία και Κοινωνική Έρευνα
- Δεοντολογία στην Κοινωνική Έρευνα
- Μέθοδοι κοινωνικών ερευνών. Στάδια σχεδιασμού Κοινωνικής Έρευνας. Πληθυσμός - Επιλογή δείγματος
- Έρευνα με ερωτηματολόγιο (Προσδιορισμός αντικειμένου έρευνας, Καθορισμός σκοπών και υποθέσεων εργασίας, Επιλογή δείγματος, Σχεδιασμός ερωτηματολογίου, Κωδικογράφηση, Ανάλυση αποτελεσμάτων, Σύνταξη έκθεσης έρευνας).
- Κλίμακες μέτρησης στάσεων.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες σχεδιασμού και υλοποίησης κοινωνικής έρευνας
- Να τηρούν τη δεοντολογία της κοινωνικής έρευνας

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Bell J. (1999), *Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας*. Αθήνα: Gutenberg.

-Grinnell R. M. (1997), *Social Work Research and evaluation*, Itasca, Il: Peacock.

-Jareau C. (1996), *Η έρευνα με ερωτηματολόγιο*, Αθήνα: Τυπωθήτω.

-May T. (1993), *Social Research: issues, methods and process*, Open University Press.

-Παρασκευόπουλος Ι. (1993), *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας*, τόμοι 1 & 2, Αθήνα.

-Φίλιας Β. (1977), *Εισαγωγή στη μεθοδολογία και τις τεχνικές των κοινωνικών επιστημών*, Αθήνα: Gutenberg.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | ΣΤ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΜΙΚΤΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 ΩΡΕΣ (1 Θ. + 2 Ε.) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Γ. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 4 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Να κατανοήσουν οι φοιτητές τη σημαντικότητα της ποιοτικής έρευνας τη χρησιμότητα της στην Κοινωνική Εργασία και να εμπεδώσουν ζητήματα ηθικής στην έρευνα. Να μάθουν να σχεδιάζουν και να υλοποιούν ποιοτική έρευνα γνωρίζοντας τις δυνατότητες και τους περιορισμούς της μεθόδου. Να μάθουν τα εργαλεία συλλογής δεδομένων, πώς να τα χρησιμοποιούν και να διδαχθούν μεθόδους ανάλυσης των ποιοτικών δεδομένων.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

*Κατά τη διάρκεια του θεωρητικού μέρους:*

- Η ποιοτική κοινωνική έρευνα στο χώρο της επιστημονικής έρευνας. Ποιοτική έρευνα και Κοινωνική Εργασία.
- Προσδιορισμός της ποιοτικής κοινωνικής έρευνας σε σχέση με την ποσοτική ερευνητική μεθοδολογία.
- Σχεδιασμός μιας ποιοτικής κοινωνικής έρευνας.
- Η Εγκυρότητα και η Αξιοπιστία στην ποιοτική έρευνα.
- Πέντε βασικές παραδόσεις στην ποιοτική έρευνα: Βιογραφία και Αφήγηση, Μελέτη περίπτωσης, Θεμελιωμένη Θεωρία, Φαινομενολογία, Εθνογραφία.
- Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων.
- Ηθικά ζητήματα.
- Το μέλλον της ποιοτικής έρευνας και η πολύ-μεθοδολογία στην υλοποίηση κοινωνικής έρευνας.

*Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου:*

- Μέσα συλλογής εμπειρικών δεδομένων στην ποιοτική έρευνα.
- Συνέντευξη. Είδη συνεντεύξεων (Δομημένη συνέντευξη, ημι-δομημένη συνέντευξη, εστιασμένη συνέντευξη, συνέντευξη με ομάδες, elite συνέντευξη).
- Η πρακτική των συνεντεύξεων εις βάθος.
- Συμμετοχική παρατήρηση. Η πρακτική της συμμετοχικής παρατήρησης.
- Βιογραφική – Αφηγηματική συνέντευξη. Η πρακτική της βιογραφικής – αφηγηματικής συνέντευξης.
- Ανάλυση ποιοτικών δεδομένων.
- Ασκήσεις προσομοίωσης.
- Ασκήσεις εφαρμογής.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να αναπτύξουν ικανότητα σχεδιασμού και υλοποίησης ποιοτικής έρευνας κάνοντας χρήση ποιοτικής μεθόδου και αποφασίζοντας για την πλέον ωφέλιμη ποιοτική μεθοδολογία σε σχέση με το θέμα που μελετάται.
- Να γνωρίσουν τα εργαλεία συλλογής του ποιοτικών δεδομένων, τις δυνατότητες τους και τους περιορισμούς τους. Να μπορούν να σχεδιάζουν ένα εργαλείο συλλογής στοιχείων, να αποκτήσουν προσωπική εμπειρία χρησιμοποιώντας το.
- Να γνωρίζουν βασικά ζητήματα στην ανάλυση του ποιοτικού υλικού και να αποκτήσουν εμπειρία ανάλυσης ποιοτικών δεδομένων.
- Να είναι σε θέση να αντιληφθούν την χρησιμότητα στης ποιοτικής έρευνας στην άσκηση της Κοινωνικής Εργασίας.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**


-Coffey A. & Atkinson P. (1996), *Making sense of qualitative data,* Sage Publications

-Denzin, Norman & Lincoln (eds) (1994), *Handbook of Qualitative Research,* London: Sage.

-Eco U. (1994), *Πως γίνεται μια διπλωματική εργασία,* Αθήνα: Νήσος.

-Greswell J. (1998), *Qualitative inquiry and Research Design,* London: Sage.

-Grinnell R. M. (1997), *Social Work Research and evaluation,* Itasca, II: Peacock.

-Howard K. & Sharp J. (1995), *Η επιστημονική μελέτη*, Αθήνα: Gutenberg.

-Κανδυλάκη Α. «Η έρευνα στην Κοινωνική Εργασία Ποιοτική Συλλογή και Ανάλυση Δεδομένων: Μια σύντομη προσέγγιση», *Κοινωνική Εργασία,* 47:150-159.

-Κυριαζή Ν. (1999), *Η Κοινωνιολογική Έρευνα,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Λυδάκη Α. (2001), *Ποιοτικές Μέθοδοι της Κοινωνιολογικής Έρευνας,* Αθήνα: Καστανιώτης.

-Marshall C. & Rossman G. (1995), *Designing Qualitative Research,* London: Sage.

-May T. (1993), *Social research,* Buckingham: Open University Press.

-Mishler, E.G. (1986), *Research interviewing: context and narrative,* London: Harvard University Press.

-Mishler, E.G. (1995), Models of Narrative Analysis: A Typology, *Journal of Narrative and Life History,* 5:87-123.

-Nygren L. & Blöm B. (2001), "Analysis of short reflective narratives: a method for the study of knowledge in social workers' actions", *Qualitative Research,* 1:369-384.

-Padgett, D., (1998), *Qualitative Methods in Social Work research*. London: Sage.

-Παπαγεωργίου Γ. (επιμ.) (1998), *Μέθοδοι στην Κοινωνιολογική Έρευνα*, Αθήνα: Τυποθήτω.

-Παρασκευόπουλος Ι., (1993), *Μεθοδολογία Επιστημονικής Έρευνας*, Αθήνα.

-Poindexter C.C. (2002), "Meaning from Methods", *Qualitative Social Work*,1:59-78.

-Robson C. (2007), *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου*, Αθήνα: Gutenberg.

-Reissman.K. C. (1993), *Narrative analysis*, London: Sage.

-Shaw I. (2000), *Qualitative research in Social Work*, London: Sage.

-Silverman D. (1993), *Interpreting Qualitative Data*, London: Sage.

-Strauss A. & Corbin J. (1990), *Basics of Qualitative Research. Grounded Theory Procedures and Techniques*, London: Sage.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Δ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΜΙΚΤΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 4 ΩΡΕΣ (2 Θ. + 2 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ - Μ. Γ. Υ |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 3 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Η κατανόηση των βασικών στοιχείων και τεχνικών της στατιστικής, ώστε οι φοιτητές να μπορούν να ανταποκριθούν στις πραγματικές ανάγκες της εμπειρικής έρευνας. Επίσης η εκμάθηση βασικών στατιστικών πακέτων που χρησιμοποιούνται στις κοινωνικές επιστήμες για επεξεργασία και ερμηνεία των δεδομένων της έρευνας.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Χρησιμότητα στατιστικής. Περιγραφική – Επαγωγική στατιστική.
- Πληθυσμός- Δείγμα- Είδη μεταβλητών.
- Κλίμακες μέτρησης.
- Κατανομή συχνότητας- αθροιστικές συχνότητες.
- Μέτρα κεντρικής τάσεις και διασποράς.
- Σχέσεις μεταξύ μεταβλητών. Παλινδρόμηση (Regression) και Συσχέτιση (Correlation).
- Ανάλυση κατηγορικών δεδομένων.

*Κατά τις εργαστηριακές ώρες*

- Κωδικογράφηση, εισαγωγή στοιχείων στον Η/Υ.
- Επεξεργασία στοιχείων (συχνότητες, γραφικές απεικονίσεις, μέτρα κεντρικής τάσης - διασποράς, στατιστικοί έλεγχοι).

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να κατανοήσουν βασικά στοιχεία και τεχνικές της στατιστικής.
- Να αποκτήσουν ικανότητα-δεξιότητες βασικής στατιστικής ανάλυσης δεδομένων με χρήση βασικού στατιστικού πακέτου για κοινωνικές επιστήμες (Statistica / SPSS). Θα πρέπει να κατανοήσουν: 1) Πως υπολογίζονται τα στατιστικά στοιχεία κάνοντας χρήση Η/Υ 2) Πότε χρησιμοποιούνται και 3) Πως ερμηνεύονται τα στατιστικά αποτελέσματα.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Γεωργούσης Π. (1991), *Στατιστική εφαρμοσμένη στις επιστήμες της συμπεριφοράς*, Τόμος Α, Αθήνα.

-Μακράκης Γ., *Ανάλυση δεδομένων με χρήση SPSS*, Αθήνα: Gutenberg.

-Παρασκευόπουλος Ι. (1984), *Περιγραφική Στατιστική*, Α' τόμος, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Παρασκευόπουλος Ι. (1984), *Στοιχεία περιγραφικής και επαγωγικής στατιστικής*, β΄ τόμος, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΠΑΡΑΠΤΩΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ: ΠΡΟΛΗΨΗ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Γ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 2 |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Γ. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 3 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Να ευαισθητοποιηθούν οι φοιτητές για το θέμα της παραπτωματικότητας (αίτια, πρόληψη, αντιμετώπιση) και την παρέμβαση της Κοινωνικής Εργασίας.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Συμβατικές και παρεκκλίνουσες αξίες. Κοινωνική απόκλιση και περιθωριοποίηση.
- Η κοινωνική κατασκευή της φυσιολογικότητας.
- Παράβαση και έγκλημα: Αιτιολογία – θεωρίες.
- Κοινωνικός και ποινικός έλεγχος.
- Σωφρονιστικό σύστημα. Ιδεολογικές και συμβολικές λειτουργίες.
- Σωφρονιστικό σύστημα στην Ελλάδα.
- Παραπτωματικότητα: πρόληψη και θεραπεία.
- Κοινωνική Εργασία και παραπτωματικότητα.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να αποκτήσουν γνώσεις και να αναπτύξουν κριτική ικανότητα για το κοινωνικό πρόβλημα της παραπτωματικότητας και το σωφρονιστικό σύστημα στην Ελλάδα.
- Να προβληματισθούν και να αποκτήσουν γνώσεις για τη θέση-παρέμβαση της κοινωνικής εργασίας στο θέμα της παραπτωματικότητας.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου Α. (1991), *Παραδόσεις εγκληματολογίας*, Αθήνα: Σάκκουλας.

-Heidensohn F. (1989), *Crime & society*, London: Macmillan.

-Λαμπροπούλου Ε. (1994), *Κοινωνικός έλεγχος του εγκλήματος*, Αθήνα: Παπαζήσης.

-Νέστορος (επιμ) (1999), *Η επιθετικότητα στην οικογένεια, στο σχολείο και στην κοινωνία*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Πανούσης Γ. (1990), *Σύγχρονα θέματα εγκληματολογίας*, Αθήνα: Δανιάς.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΟΡΟΛΟΓΙΑ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Z |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 4 |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ.Γ.Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 3 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Να αποκτήσουν οι φοιτητές γνώση της ορολογίας που χρησιμοποιείται στις κοινωνικές επιστήμες και ιδιαίτερα στο πεδίο της Κοινωνικής Εργασίας - Κοινωνικής Πρόνοιας – Κοινωνικής Πολιτικής

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Διδασκαλία ορολογίας
- Χρήση οπτικοακουστικών μέσων και μελέτη υλικού

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να αποκτήσουν γνώσεις ορολογίας που χρησιμοποιείται στις κοινωνικές επιστήμες

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Σταθόπουλος Π. (1992), *Λεξικό όρων κοινωνικών επιστημών*, Αθήνα: Καρδαμίτσας.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ ΤΕΛΕΙΟΦΟΙΤΩΝ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Z |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 4 ΩΡΕΣ ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Γ. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 8 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Να κατανοήσουν οι φοιτητές τη σημαντικότητα της έρευνας στην κοινωνική εργασία και να αποκτήσουν ικανότητα μελέτης και τεκμηριωμένης παρουσίασης θεμάτων-προβλημάτων σχετικών με την Κοινωνική Εργασία σε τομείς πρόληψης, αντιμετώπισης και ανάπτυξης. Το Σεμινάριο Τελειοφοίτων είναι εργαστήριο προωθημένων γνώσεων ειδικότητας.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Η έρευνα στην κοινωνική εργασία
- Μελέτη - έρευνα σε ένα κοινωνικό θέμα σχετικό με την Κοινωνική Εργασία Η εργασία περιλαμβάνει: ορισμό - περιγραφή προβλήματος, σχεδιασμό μεθοδολογίας, υλοποίηση έρευνας, ανάλυση δεδομένων, τεκμηριωμένη παρουσίαση αποτελεσμάτων - προτάσεων. Για την επεξεργασία του θέματος καθοδηγούνται από τον καθηγητή του μαθήματος.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Αξιοποιώντας γνώσεις από άλλα μαθήματα (Μεθοδολογία Κοινωνικής Έρευνας, Ποιοτική Έρευνα, Στατιστική) να αναπτύξουν πρωτοβουλία στην ικανότητα σχεδιασμού, υλοποίησης έρευνας, ανάλυσης δεδομένων και τεκμηριωμένης παρουσίασης αποτελεσμάτων.
- Να μπορούν να παρουσιάσουν το θέμα τους και να είναι σε θέση να θέσουν προβληματισμούς και να απαντήσουν σε ερωτήματα.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Howard K. & Sharp J.A. (1996), *Η Επιστημονική Μελέτη. Οδηγός σχεδιασμού και διαχείρισης πανεπιστημιακών Ερευνητικών Εργασιών*, Αθήνα: Gutenberg.

## Γ) <u>ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ-ΕΙΔΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ</u>

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Α |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Ε. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Σκοπός του μαθήματος είναι η μελέτη του επιστημονικού αντικειμένου της κοινωνικής πολιτικής, αλλά και της κοινωνικής πολιτικής ως πεδίου κοινωνικής παρέμβασης. Στόχος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές τις πολιτικές, οικονομικές και ιδεολογικές επιδράσεις στη διαμόρφωση κοινωνικής πολιτικής, καθώς και τον τρόπο που η κοινωνική πολιτική απαντά στα κοινωνικά προβλήματα. Κεντρική έννοια του μαθήματος αποτελεί η ανάλυση της έννοιας του κράτους πρόνοιας και των διαφορετικών μοντέλων κράτους πρόνοιας.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Κοινωνική πολιτική και Κοινωνική Εργασία .
- Μεθοδολογική προσέγγιση του αντικειμένου της κοινωνικής πολιτικής.
- Ανάλυση βασικών εννοιών στην κοινωνική πολιτική: κοινωνικές ανάγκες, κοινωνικά προβλήματα, κοινωνικά δικαιώματα, ισότητα, κοινωνική δικαιοσύνη, κοινωνικές υπηρεσίες.
- Ορισμός του κράτους πρόνοιας και διαφοροποίησή του από τα προηγούμενα συστήματα κοινωνικής προστασίας. Κριτική παρουσίαση των κύριων θεωρητικών προσεγγίσεων της κοινωνικής πολιτικής και του Ευρωπαϊκού Μοντέλου κράτους πρόνοιας. Σύγχρονα πρότυπα κρατών πρόνοιας.
- Χαρακτηριστικά του Ελληνικού κράτους πρόνοιας.
- Σχέση οικονομίας και κοινωνικής πολιτικής. Η έννοια του ‘ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος’.

- Τομείς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών στα σύγχρονα κράτη πρόνοιας: δημόσιος, ιδιωτικός κερδοσκοπικός, ο ‘τρίτος’ τομέας και τα άτυπα δίκτυα φροντίδας.
- Τομείς κοινωνικής πολιτικής. Παραδείγματα: κοινωνική ασφάλιση, απασχόληση.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται να έχουν κατανοήσει:

- Τις βασικές έννοιες της κοινωνικής πολιτικής και ιδιαίτερα των κοινωνικών δικαιωμάτων και της προστασίας τους, που αποτελεί κεντρική έννοια και στην κοινωνική εργασία.
- Τη μεθοδολογία που χρησιμοποιεί η κοινωνική πολιτική για την ανάλυση των κοινωνικών προβλημάτων και τους τρόπους παρέμβασής της.
- Τους παράγοντες που διαμόρφωσαν την εξέλιξη της κοινωνικής πολιτικής και του κράτους πρόνοιας.
- Τις βασικότερες περιόδους ανάπτυξης του Ελληνικού κράτους πρόνοιας και τα σύγχρονα χαρακτηριστικά του.
- Την αλληλεπίδραση κοινωνικής πολιτικής και οικονομικού, ιδεολογικού, πολιτικού περιβάλλοντος.
- Το ρόλο του κράτους στην παροχή κοινωνικής φροντίδας και στην κάλυψη αναγκών, καθώς και τη διαπλοκή ιδιωτικού – δημόσιου χώρου.
- Τις διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις στην κοινωνική πολιτική και στο κράτος πρόνοιας. Κριτική παρουσίαση των κύριων - κλασικών και σύγχρονων – θεωρητικών προσεγγίσεων της κοινωνικής πολιτικής.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Βενιέρης Δ. & Παπαθεοδώρου Χρ. (2003), *Η κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα: προκλήσεις και προοπτικές*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Ζαϊμάκης Γ., Κανδυλάκη Α. (επιμ.) (2005), *Δίκτυα κοινωνικής προστασίας: μορφές παρέμβασης σε ευπαθείς ομάδες και σε πολυπολιτισμικές κοινότητες*, Αθήνα: Κριτική.

-Ewald F. (2000), *Ιστορία του Κράτους Πρόνοιας*, Αθήνα: Gutenberg.

-Ιγγλεζάκης Ι. (2005), *Κοινωνικό κράτος δικαίου*, Αθήνα: Σάκκουλας.

-Lewis G., Gewirtz S., Clarke J. (επιμ.) (2000), *Κοινωνική Πολιτική: μια άλλη προσέγγιση*, Αθήνα: Gutenberg.

-Ματσαγγάνης Μ. (2004), *Η κοινωνική αλληλεγγύη και οι αντιφάσεις της. Ο ρόλος του ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος σε μια σύγχρονη κοινωνική πολιτική*, Αθήνα: Κριτική.

-Schnapper D. (2000), *Η Κοινωνία των Πολιτών*, Αθήνα: Gutenberg.

-Spicker P. (2000), *Το κράτος πρόνοιας: μια γενική θεωρία πρόνοιας*, Αθήνα: Διόνικος.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Β |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΜΙΚΤΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 5 ΩΡΕΣ (2 ΘΕΩΡΙΑ+1 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ+ 2 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Ε. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 7 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Η μελέτη των μεταβολών που έχει υποστεί τα τελευταία χρόνια η οικογένεια και των παραγόντων που έχουν συμβάλλει σε αυτές τις αλλαγές. Ανάλυση των προβλημάτων της σύγχρονης οικογένειας και των πολιτικών για την αντιμετώπισή τους. Παρουσίαση των κυριότερων προγραμμάτων και υπηρεσιών για την προστασία της οικογένειας και ειδικότερα για την προστασία του παιδιού.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Ιστορική εξέλιξη της οικογένειας και εμφάνιση της ‘πυρηνικής οικογένειας’.
- Μεταβολές των οικογενειακών σχημάτων και παράγοντες που συνέβαλαν σε αυτές τις αλλαγές.
- Άξονες οικογενειακής πολιτικής. Πρότυπα. Το Νοτιο-ευρωπαϊκό μοντέλο οικογενειακής πολιτικής.
- Φύλο και οικογενειακή πολιτική.
- Υπογεννητικότητα και πολιτικές για την αντιμετώπιση του προβλήματος.
- Οικογενειακά σχήματα και οικογενειακή πολιτική.
- Παιδική προστασία – Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού.
- Μορφές προστασίας των ‘απροστάτευτων παιδιών’ (επιδόματα, αναδοχή, υιοθεσία, ιδρυματική φροντίδα).

- Ενδοοικογενειακή βία και κακοποίηση του παιδιού στην οικογένεια.
- Κυριότερα προβλήματα των εφήβων και των ‘νέων ενηλίκων’.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να έχουν κατανοήσει τον τρόπο που οι ευρύτερες κοινωνικές αλλαγές επηρεάζουν την οικογένεια και ιδιαίτερα πως η μεγαλύτερη ανεξαρτητοποίηση του ατόμου έχει οδηγήσει σε πιο ουσιαστική παρέμβαση του δημόσιου στην ιδιωτική σφαίρα.
- Να έχουν μελετήσει τους τρόπους με τους οποίους το κράτος ‘ρυθμίζει’ τη συμπεριφορά της οικογένειας.
- Να έχουν αποκτήσει μια ολοκληρωμένη εικόνα για τα υπάρχοντα προγράμματα και τις υπηρεσίες στο Ελληνικό κράτος πρόνοιας για την προστασία της οικογένειας και του παιδιού.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Ζαϊμάκης Γ., Κανδυλάκη Α. (επιμ) (2005), *Δίκτυα Κοινωνικής Προστασίας: Μορφές παρέμβασης σε ευπαθείς ομάδες και σε πολυπολιτισμικές κοινότητες*, Αθήνα: Κριτική.

-Καλλινικάκη Θ. (επιμ.) (2001), *Ανάδοχη φροντίδα*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Μαράτου-Αλιπράντη Λ. (επιμ.) (2002), *Οικογένειες και Κράτος Πρόνοιας στην Ευρώπη*, Αθήνα: Gutenberg.

-Μουσούρου Λ. (2005), *Οικογένεια και οικογενειακή πολιτική*, Αθήνα: Gutenberg.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΕΥΑΛΩΤΕΣ ΟΜΑΔΕΣ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Γ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΜΙΚΤΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 5 ΩΡΕΣ (2 Θ. +1 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ +2 Ε.) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Ε. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 7 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Η εκτίμηση των αναγκών και η μελέτη των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες που βρίσκονται σε κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και η παρουσίαση του δικτύου των κοινωνικών υπηρεσιών και

προγραμμάτων που υπάρχουν στον ελληνικό χώρο με στόχο την κάλυψη αυτών των αναγκών.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- **Κοινωνικός αποκλεισμός**. Η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού. Άτομα ή ομάδες κοινωνικά αποκλεισμένες ή σε κίνδυνο κοινωνικού αποκλεισμού.
- **Τρίτη ηλικία**. Η γήρανση του πληθυσμού. Ανάγκες των ηλικιωμένων ατόμων. Υπηρεσίες και προγράμματα για τους ηλικιωμένους.
- **Αναπηρία.** Εκτίμηση του αριθμού των αναπήρων ατόμων. Εικόνα εαυτού και κοινωνικές σχέσεις. Κατηγορίες αναπηριών. Κάλυψη των αναγκών των αναπήρων ατόμων.
- **Άτομα εξαρτημένα από ουσίες**. Οι διαστάσεις του προβλήματος στην Ελλάδα. Υπηρεσίες και προγράμματα πρόληψης, θεραπείας και επανένταξης για τους χρήστες παράνομων ουσιών και τους εξαρτημένους από το αλκοόλ.
- **Μετανάστες.** Ο 'ξένος' στην ελληνική κοινωνία : ρατσισμός – ξενοφοβία. Μετανάστες – Παλιννοστούντες – Πρόσφυγες. Ιδιαίτερες ανάγκες / προβλήματα. Υπηρεσίες και προγράμματα.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται να μπορούν να περιγράψουν και να αναλύσουν τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής ομάδας στην οποία αναφέρονται οι αντίστοιχες κοινωνικές υπηρεσίες, τον 'σκοπό' και τους επιμέρους 'στόχους' αυτών των υπηρεσιών, τη 'διαδικασία' παροχής τους καθώς και την αξιολόγηση του παραγόμενου 'αποτελέσματος'. Πιο συγκεκριμένα:

- Να περιγράψουν τα κυριότερα προβλήματα της υπό μελέτη κοινωνικής ομάδας και ποιες ανάγκες της πρέπει να καλυφθούν.
- Να μπορούν να ανιχνεύσουν την πιθανή ύπαρξη 'υποομάδων' στην ευρύτερη ομάδα που μελετάται, οι οποίες κινδυνεύουν περισσότερο από κοινωνικό αποκλεισμό και άρα χρήζουν ειδικής μεταχείρισης από τις υπηρεσίες.
- Να κατανοήσουν τη 'φιλοσοφία' των υπηρεσιών και των προγραμμάτων (εάν υφίσταται).
- Να μάθουν για το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο.
- Να μπορούν να περιγράψουν τις δομές και τα προγράμματα που υπάρχουν.

- Να μπορούν να διαχωρίσουν το ρόλο του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα στην παροχή υπηρεσιών, καθώς και τις υπηρεσίες που παρέχονται ανάλογα με τον κάθε τομέα κοινωνικής προστασίας : υπηρεσίες υγείας – κοινωνικής ασφάλισης – απασχόλησης - στέγασης – εκπαίδευσης – κοινωνικής πρόνοιας.
- Να μπορούν να αναγνωρίσουν ή να προβλέψουν πιθανές νέες ανάγκες (όταν υπάρχουν) της υπό μελέτη ομάδας και πώς προβλέπεται να καλυφθούν ή πως θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν.
- Να μπορούν να κάνουν μια πρώτη αξιολόγηση των παρεχόμενων υπηρεσιών.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**


-Ζαϊμάκης Γ., Κανδυλάκη Α. (επιμ) (2005), *Δίκτυα Κοινωνικής Προστασίας: Μορφές παρέμβασης σε ευπαθείς ομάδες και σε πολυπολιτισμικές κοινότητες*, Αθήνα: Κριτική.

-Κασιμάτη Κ. (επιμ) (1998), *Κοινωνικός αποκλεισμός : η ελληνική εμπειρία*, Αθήνα: Gutenberg.

-Κοτταρίδη Γ., Καππή Χ. & Αδάμ Ε. (2000), *Παιδιά με αναπηρίες και οι οικογένειές τους στην περιοχή της Αττικής*, Κείμενα Εργασίας 2000/12, Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής, Αθήνα: ΕΚΚΕ.

-Μαρβάκης Α., Παρσάνογλου & Παύλου Μ. (επιμ.) (2001), *Μετανάστες στην Ελλάδα*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Παύλου Μ. & Χριστόπουλος Δ. (επιμ.) (2004), *Η Ελλάδα της μετανάστευσης*, Αθήνα: Κριτική.

-Πετμεζίδου Μ. & Παπαθεωδόρου Χ. (2004), *Φτώχεια και κοινωνικός αποκλεισμός*, Αθήνα: Εξάντας.

-Σταθόπουλος Π. (1997), *Κοινωνική Πρόνοια*, Αθήνα: Έλλην.


| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Α |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ-Μ.Ε.Υ |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Εισαγωγή στο νόημα, τη σημασία και το περιεχόμενο της κοινωνιολογίας, καθώς και η παρουσίαση των βασικών εννοιών, ερωτημάτων, απόψεων, αλλά και κριτικής των σημαντικότερων κοινωνιολογικών θεωριών.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Γένεση, αντικείμενο, φύση, και χρησιμότητα της επιστήμης της κοινωνιολογίας.
- Βασικές θεωρητικές σχολές.
- Η ανθρώπινη κοινωνία.
- Κοινωνία και κοινωνική δομή, κοινωνική συνοχή, ρόλοι, κοινωνικός έλεγχος.
- Πολιτισμός και κοινωνία.
- Κοινωνικοποίηση.
- Κοινωνική ένταξη, κοινωνική απόκλιση.
- Κοινωνικές ομάδες.
- Πολιτισμός.
- Κοινωνική Διαστρωμάτωση, Κινητικότητα, Κοινωνικές Ανισότητες και Κοινωνικός Αποκλεισμός.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να αποκτήσουν μια σαφή γνώση του αντικειμένου και της μεθοδολογίας της επιστήμης της κοινωνιολογίας.
- Να αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις για την κατανόηση, ανάλυση και κριτική ανάλυση - ερμηνεία της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας και των σύγχρονων κοινωνικών ζητημάτων.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Αντωνοπούλου Μ. Ν. (1991), *Θεωρία και ιδεολογία στη σκέψη των κλασσικών της κοινωνιολογίας*, Αθήνα: Παπαζήσης.

-Bottomore T. B. (1983), *Κοινωνιολογία*, Αθήνα: Gutenberg.

-Cuche D. (2002), *Η έννοια της κουλτούρας στις κοινωνικές επιστήμες*, Αθήνα: Gutenberg.

-Giddens A. (2002), *Κοινωνιολογία*, Αθήνα: Gutenberg.

-Καλτσούνη Χ. Ν. (1998), *Κοινωνικοποίηση. Η γένεση του κοινωνικού υποκειμένου*, Αθήνα: Gutenberg.
-Κατριβέσης Ν. (2004), *Κοινωνιολογική θεωρία*, Αθήνα: Gutenberg.
-Κασιμάτη Κ. (1998), *Κοινωνικός Αποκλεισμός, Η ελληνική εμπειρία*, Αθήνα: Gutenberg.
-Κατσικίδης Σ. (επιμ.) (2006), *Κοινωνικά φαινόμενα*, Αθήνα: Gutenberg.
-Ομάδα εργασίας Κοινωνιολογία Κουζέλης Γ. (επιμ.) (1996), *Τρόποι σκέψης και βασικές έννοιες της Κοινωνιολογίας. Μια εισαγωγή*, Αθήνα: Κριτική.
-Τάτσης Ν. Χ. (1999), *Κοινωνιολογία. Κοινωνική οργάνωση και πολιτισμικές διεργασίες*, Αθήνα: Οδυσσέας.
-Τσαούσης Δ. Γ. (1987), *Η κοινωνία του ανθρώπου*, Αθήνα: Gutenberg.
-Timasheff N. & Theodorson G. A. (1983), *Ιστορία των κοινωνιολογικών θεωριών*, Αθήνα: Gutenberg.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΘΕΣΜΩΝ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Β |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ-Μ.Ε.Υ |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Να αποκτήσουν οι φοιτητές γνώσεις για τη μελέτη των κοινωνικών θεσμών, του τρόπου με τον οποίο διαφορετικά θεωρητικά ρεύματα ερμηνεύουν την ύπαρξη, λειτουργία και αναγκαιότητα των θεσμών μέσα στην κοινωνία, καθώς επίσης τη σχέση των θεσμών με την κοινωνική ολοκλήρωση, κοινωνική δράση και την κοινωνική αλλαγή.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Τα χαρακτηριστικά των θεσμών στις σύγχρονες κοινωνίες.
- Θεωρητικές προσεγγίσεις των κοινωνικών θεσμών.
- Θεσμοποίηση και κοινωνική ολοκλήρωση.
- Κοινωνικοί θεσμοί και κοινωνική αλλαγή.

- Οικογένεια και συγγένεια.
- Η οικογένεια ως ιστορικό φαινόμενο.
- Η δομή και λειτουργία του θεσμού της οικογένειας και των διαφορετικών μορφών οργάνωσης του οικογενειακού βίου.
- Σύγχρονη συμβατική οικογένεια - Εναλλακτικά σχήματα - Σύγχρονες προοπτικές.
- Εκπαιδευτικοί θεσμοί.
- Εκπαίδευση και κοινωνικοποίηση.
- Εκπαίδευση και κοινωνική ανισότητα.
- Εκπαίδευση και κοινωνική αναπαραγωγή.
- Πολιτικοί θεσμοί.
- Δύναμη και εξουσία.
- Μορφές εξουσίας.
- Η έννοια του κράτους.
- Τα κοινωνικά κινήματα.
- Οικονομικοί θεσμοί.
- Εργασία, ο καταμερισμός της και ο ελεύθερος χρόνος.
- Θρησκευτικοί θεσμοί.
- Θεωρίες για τη θρησκεία.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**:

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να κατανοήσουν τις κοινωνικές διαδικασίες διατήρησης και μεταβολής του κοινωνικού συστήματος.
- Να αποκτήσουν τις κατάλληλες γνώσεις για την κατανόηση, ανάλυση και ερμηνεία των βασικών κοινωνικών θεσμών.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Αλεξίου Θ. (1998), *Περιθωριοποίηση και ενσωμάτωση*, Αθήνα: Παπαζήσης.

-Καζάζη**,** Μ. Γ. (2000), Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: *Κοινωνικοποίηση-Εκπαίδευση. Η εκπαίδευση στην Ελλάδα*, Αθήνα: Έλλην.

-Καλογεράτος Π. (1985), *Οι πολιτικοί θεσμοί: Κοινωνιολογία των πολιτικών θεσμών*, Αθήνα: Σάκκουλας.

-Κατσικίδης Σ. (επιμ.) (2006), *Κοινωνικά φαινόμενα*, Αθήνα: Gutenberg.

-Κονιόρδος Σ. (επιμ.) (2007), *Κείμενα οικονομικής κοινωνιολογίας*, Αθήνα: Gutenberg.

-Νικολάου Σ. Μ. (2006), *Θεωρητικά ζητήματα στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης*, Αθήνα: Gutenberg.

-Μουσούρου Λ. (1989), *Κοινωνιολογία της σύγχρονης οικογένειας*, Αθήνα: Gutenberg.

-Μουσούρου Λ. (2005) *Οικογένεια και οικογενειακή πολιτική*, Αθήνα: Gutenberg.

-Μισελ Α. (1981) *Κοινωνιολογία της Οικογένειας και του Γάμου*, Αθήνα: Gutenberg.

-Μυλωνάς Θ. (2002) *Κοινωνιολογία της ελληνικής εκπαίδευσης*, Αθήνα: Gutenberg.

-Σεραφετινίδου Μ. (2002), *Εισαγωγή στην πολιτική κοινωνιολογία*, Αθήνα: Gutenberg.

-Συλλογικό (2000), *Κείμενα κοινωνιολογίας του γάμου και της οικογένειας*, Αθήνα: Τυπωθήτω.

-Τσαούσης Δ. (1987), *Η κοινωνία του ανθρώπου*, Αθήνα: Gutenberg,

-Φραγκουδάκη Α. (1985), *Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: Θεωρίες για την κοινωνική ανισότητα στο σχολείο*, Αθήνα: Παπαζήσης.

-Φίλιας Β. (2002), *Κοινωνιολογία της οικονομίας*, Αθήνα: Gutenberg

-Weber M. (2003), *Η προτεσταντική ηθική και το πνεύμα του καπιταλισμού*, Αθήνα: Gutenberg

-Weber M. (2007), *Οικονομία και κοινωνία: Κοινωνιολογία της θρησκείας, θρησκευτικές κοινότητες*, Αθήνα: Σαββάλας.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Α |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Ε. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή των φοιτητών στην επιστήμη της ψυχολογίας και η συνοπτική αλλά εις βάθος κατανόηση βασικών εννοιών από διαφορετικούς κλάδους και προσεγγίσεις της ψυχολογίας.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Ιστορική εξέλιξη και κλάδοι της Ψυχολογίας. Σχέση Ψυχολογίας- Κοινωνικής Εργασίας.
- Γνωστικές λειτουργίες-Διαταραχές γνωστικών λειτουργιών.
- Νευρο-ψυχολογικές και βιολογικές βάσεις της συμπεριφοράς.
- Βασικές θεωρίες γνωστικής ανάπτυξης.
- Συναισθήματα- Νοημοσύνη-Συναισθηματική νοημοσύνη.
- Βασικά στοιχεία Εξελικτικής Ψυχολογίας- Ανθρώπινη ανάπτυξη και εξέλιξη.
- Θεωρίες διαπροσωπικών σχέσεων.
- Στάσεις και αλλαγή στάσεων. Στερεότυπα, θεωρία των παραγωγικών αιτίων της συμπεριφοράς.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να κατανοήσουν τη σχέση κοινωνικής εργασία και της ψυχολογίας ως επιστήμης από την οποία αντλεί γνώσεις η κοινωνική εργασία.
- Να κατανοήσουν βασικές έννοιες από διαφορετικές προσεγγίσεις της ψυχολογίας που τους είναι απαραίτητες για να κατανοήσουν την εξέλιξη του ανθρώπου και την πολυπαραγοντική αιτιολογία της ανθρώπινης ανάπτυξης και συμπεριφοράς.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Bayne R. & Nicolson P. (1990), *Applied psychology for social workers*, London: Macmillan.

-Ekman P. & Davidson R. J. (eds) (1994), *The nature of emotion: Foundamental questions*, Oxford University Press.

-Goleman D. (επιμ. Νέστορος Ι.) (1996), *Η συναισθηματική νοημοσύνη. Γιατί το EQ είναι πιο σημαντικό από το IQ*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Hayes N. (1998), *Εισαγωγή στην Ψυχολογία*, τόμος Α, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Κουγιουμουτζάκης Γ. (επιμ.) (1995), *Αναπτυξιακή Ψυχολογία, Παρελθόν–Παρόν-Μέλλον*, Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης.

-Καλαιτζάκη Α. (2002), *Θεωρίες διαπροσωπικών σχέσεων*, σημειώσεις, Ρέθυμνο: Τμήμα Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης.

-Messer D. & Jones F. (1998), *Psychology for social workers*, Prentice-Hall Europe
-Πασχάλης Α. (1991), *Εισαγωγή στην επιστήμη της Ψυχολογίας*, Αθήνα: Παπαζήσης.
-Salkind N. J. (1996), *Θεωρίες της ανθρώπινης ανάπτυξης* (4 έκδοση), Αθήνα: Πατάκης.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΚΛΙΝΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Β |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 (2 ΘΕΩΡΙΑ+1 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Ε. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα έχει σκοπό να βοηθήσει τον σπουδαστή να κατανοήσει πλήρως τις θεωρίες προσωπικότητας και την εφαρμογή των συγκεκριμένων θεωριών στην κοινωνική εργασία.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Θεωρίες προσωπικότητας (ψυχαναλυτική θεωρία, συμπεριφοριστικές γνωστικές, ανθρωπιστικές θεωρίες, θεωρίες χαρακτηριστικών και παραγόντων της προσωπικότητας και συνθετικές προσεγγίσεις).
- Άγχος, μηχανισμοί αγχογένεσης–αγχόλυσης. Αποτελέσματα, τεχνικές παρέμβασης
- Ψυχομετρικές τεχνικές και προβολικές δοκιμασίες στην κοινωνική εργασία

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να κατανοήσουν πλήρως τις θεωρίες για την ανάπτυξη της προσωπικότητας και της ψυχοπαθολογίας, ώστε να αποκομίζουν μία συνολική και ολοκληρωμένη άποψη για κάθε θεωρία (βασικές αρχές- έννοιες θεωρία, αναλυτική κατανόηση της θεωρίας, ψυχοπαθολογία, κριτική θεώρηση, επιδράσεις της συγκεκριμένης θεωρίας και εφαρμογή της θεωρίας στην κοινωνική εργασία).

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Heiden L. & Hersen (επιμ. Καλαντζή-Ασίζη Α. & Αναγνωστόπουλος Φ.), *Εισαγωγή στην κλινική Ψυχολογία,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
-Littauer F. (2004), *Προσωπικότητα* , Αθήνα: Κλειδάριθμος.
-Pervin L & John O. (επιμ. Μπέλλα Ζ.) (1999), *Θεωρίες προσωπικότητας. Έρευνα και εφαρμογές*, Αθήνα: Τυπωθήτω.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΩΝ-ΕΦΗΒΩΝ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Γ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 4 ΘΕΩΡΙΑ |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Ε. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 6 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Η μελέτη και κατανόηση της αιτιολογίας, συμπτωματολογίας και των τρόπων παρέμβασης που αφορά διάφορους τύπους παθολογικής συμπεριφοράς ενηλίκων και παιδιών-εφήβων.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

*Στις θεωρητικές ώρες ψυχοπαθολογίας ενηλίκων:*

- Κλινική εικόνα και συμπτωματολογία ψυχικών διαταραχών ενηλίκων (αγχώδεις διαταραχές, σωματόμορφες διαταραχές, διαταραχές διάθεσης, διαταραχές προσωπικότητας, ψυχωσικές διαταραχές, διαταραχές λόγω χρήσης ψυχοδραστικών ουσιών)
- Διαφοροδιάγνωση και παρουσίαση θεωρητικών προσεγγίσεων ερμηνείας διαταραχών

*Στις θεωρητικές ώρες ψυχοπαθολογίας παιδιών- εφήβων:*

- Ορισμός αποκλίνουσας συμπεριφοράς (ψυχοπαθολογίας) και κατάταξη διαταραχών.
- Νοητική καθυστέρηση.
- Διαταραχές της μάθησης.
- Αναπτυξιακή διαταραχή του συντονισμού των κινήσεων.
- Διαταραχές της επικοινωνίας.

- Βαριές εκτεταμένες διαταραχές της ανάπτυξης.
- Διαταραχές ελλατωματικής προσοχής και διασπαστικής συμπεριφοράς.
- Διαταραχές στη σίτιση και στην πρόσληψη τροφής της βρεφονηπιακής ηλικίας, της πρώτης παιδικής ηλικίας και της εφηβείας.
- Διαταραχές τικ.
- Διαταραχές της απέκκρισης.
- Άλλες διαταραχές παιδικής ή εφηβικής ηλικίας.
- Διαταραχές του ελέγχου των παρορμήσεων.
- Σεξουαλικές διαταραχές και διαταραχές της ταυτότητας του φύλου.
- Διαταραχές σχετιζόμενες με ουσίες.
- Άλλες ψυχικές διαταραχές.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να κατανοήσουν τη συμπτωματολογία κάθε διαταραχής που αφορά διάφορους τύπους παθολογικής συμπεριφοράς ενηλίκων και παιδιών-εφήβων, τη διαφοροδιαγνωσή της από άλλες και τους τρόπους παρέμβασης.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Κάκουρος Ε. & Μανιαδάκη Κ. (2004), *Ψυχοπαθολογία παιδιών και εφήβων*, Αθήνα: Τυπωθήτω.

-Καλαιτζάκη Α. (2002), *Παρουσίαση τυπικών περιπτώσεων ψυχοπαθολογίας*, Σημειώσεις, Τμήμα Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης.

-Kaplan H.I, Sadock B.J & Grebb J.A (1996), *Ψυχιατρική*, 7 έκδοση, Τόμος Α, Αθήνα: Λίτσας.

-Μάνου Ν. (1997), *Βασικά στοιχεία Κλινικής Ψυχιατρικής*, Αναθεωρημένη έκδοση, University Studio Press.

-Νέστορος Ι. (1993), *Στον κόσμο της ψύχωσης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Turner A. (1984), *Adult psychopathology: a Social Work perspective*, The Free Press.

-Turner S. & Hersen M. (1997), *Adult psychopathology and diagnosis*, The Free Press.

-Χαρτοκόλλης Π. (1991), *Εισαγωγή στην Ψυχιατρική*, 2 έκδοση, Αθήνα: Θεμέλιο.

## Δ) ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ – ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ**

Οι φοιτητές μέσω της πρακτικής άσκησης έχουν την ευκαιρία να εκπαιδευτούν στην εφαρμογή της κοινωνικής εργασίας, συνδέοντας τη θεωρία με την πράξη σε πραγματικές συνθήκες εργασίας. Υποστηρίζονται από κοινωνικούς λειτουργούς που εργάζονται στις οργανώσεις και εποπτεύονται-καθοδηγούνται από επόπτη που αναλαμβάνει το ρόλο του εκπαιδευτή. Οι στόχοι της Πρακτικής άσκησης-Εποπτείας και οι προσδοκίες για τους εκπαιδευόμενους εξειδικεύονται ανάλογα με το εξάμηνο σπουδών.

**ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ**

Αποτελεί βασική μέθοδο εκπαίδευσης στην Κοινωνική Εργασία. Με τον όρο '*Εποπτεία Πρακτικής Άσκησης*' αναφερόμαστε στην επίβλεψη, υποστήριξη και καθοδήγηση του ασκούμενου φοιτητή *(μέσω της ομαδικής εποπτείας)* για να εφαρμόσει στα πλαίσια μιας κοινωνικής υπηρεσίας-κοινωνικής οργάνωσης τις αρχές και μεθοδολογία της Κοινωνικής Εργασίας και να αξιολογήσει τα αποτελέσματα της παρέμβασης του.

*Η ομαδική εποπτεία* πραγματοποιείται σε ομάδες φοιτητών που ασκούνται στην ίδια ή σε απόλυτα συναφείς υπηρεσίες. Μέσω της δυναμικής διαδικασίας της ομαδικής εποπτείας και της καθοδήγησης του επόπτη ο ασκούμενος φοιτητής αποκτά γνώσεις και δεξιότητες εφαρμογής της Κοινωνικής Εργασίας, δυνατότητα σχεδιασμού, ανάλυσης και αξιολόγησης του έργου που έχει αναλάβει να φέρει εις πέρας, ενώ προετοιμάζεται για τα επόμενα βήματα της παρέμβασης του. Παράλληλα με τα παραπάνω οι φοιτητές ενθαρρύνονται στη σταδιακή *απόκτηση αυτογνωσίας* αναγνωρίζοντας τη σημασία των προσωπικών στάσεων-αντιλήψεων-προκαταλήψεων στη διαμόρφωση της συμπεριφοράς τους. Μέσω της βιωματικής εμπειρίας της ομαδικής εποπτείας οι φοιτητές τροποποιούν στάσεις και προκαταλήψεις με αποτέλεσμα τη βελτίωση της ικανότητας για επικοινωνία και την διαμόρφωση επαγγελματικής στάσης.

*Ο επόπτης* διαχειρίζεται την ένταση και το άγχος του φοιτητή, βοηθά στη σύνδεση θεωρίας –πράξης, καθοδηγεί, αναγνωρίζει τις επιτυχείς παρεμβάσεις, επισημαίνει τις

αδυναμίες, υποστηρίζει τους φοιτητές για να ξεπερνούν τις αδυναμίες και τους ενθαρρύνει στην απόκτηση δεξιοτήτων εφαρμογής κοινωνικής εργασίας και αυτογνωσίας (που είναι προϋπόθεση για την απόκτηση επαγγελματικής στάσης).

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ Ι – ΕΠΟΠΤΕΙΑ Ι |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 9 ΩΡΕΣ (8 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ + 1 ΕΠΟΠΤΕΙΑ) |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Δ |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Ε. |
| **ΜΟΝΑΔΕΣ** | 7 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Σκοπός της Πρακτικής Άσκησης-Εποπτείας Ι είναι να βοηθήσει τους φοιτητές να συνδέσουν τη θεωρία με την εφαρμογή της κοινωνικής εργασίας, εντασσόμενοι σε μια οργάνωση και αναλαμβάνοντας έργο με σκοπό την απόκτηση εμπειρίας συλλογής και διαγνωστικής εκτίμησης πληροφοριών και την ανάπτυξη ικανότητας συντονισμού ομάδας.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ Ι**

Οι φοιτητές αναμένεται να:

- Να ενταχθούν στην Υπηρεσία/ Οργάνωση και να κατανοήσουν την δομή, λειτουργία, πολιτική και ρόλο της Οργάνωσης.
- Να εφαρμόσουν τις αρχές για τη δημιουργία επαγγελματικής σχέσης.
- Να αναπτύξουν κλίμα καλής συνεργασίας με το προσωπικό της Οργάνωσης και τους εξυπηρετούμενους.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες για παρατήρηση, συλλογή πληροφοριών και αξιολόγηση στοιχείων.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες συντονισμού ομάδας.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ Ι**

Μέσω της ομαδικής εποπτείας Δ΄ εξαμήνου οι φοιτητές αναμένεται:

- Να ενταχθούν στην Οργάνωση και να αποκτήσουν επίγνωση του επαγγελματικού τους ρόλου.

- Να αποκτήσουν δεξιότητες παρατήρησης, συλλογής και αξιολόγησης στοιχείων
- Να αναπτύξουν δεξιότητες συντονισμού ομάδας.
- Να αποκτήσουν σταδιακή επίγνωση των προσωπικών τους στάσεων και προκαταλήψεων και του τρόπου που επηρεάζουν την επικοινωνία τους με τους άλλους.
- Να τηρούν αναλυτικά γραπτά στοιχεία, εκθέσεις.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΙΙ – ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΙΙ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 8 ΩΡΕΣ (7 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ + 1 ΕΠΟΠΤΕΙΑ) |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Ε |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Ε. |
| **ΜΟΝΑΔΕΣ** | 7 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Σκοπός της Πρακτικής Άσκησης-Εποπτείας ΙΙ (ισχύουν και οι στόχοι της Πρακτικής Άσκησης που αναφέρονται στο Δ΄ εξάμηνο) είναι να βοηθήσει τους φοιτητές να συνδέσουν τη θεωρία με την εφαρμογή της κοινωνικής εργασίας, εντασσόμενοι σε μια οργάνωση και αναλαμβάνοντας έργο με σκοπό τη διαγνωστική εκτίμηση περιστατικών, σχεδιασμό παρέμβασης και σταδιακή εφαρμογή της παρέμβασης καθώς επίσης και την εφαρμογή της ΚΕΟ.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ Ι**

Οι φοιτητές αναμένεται να:

- Να κατανοήσουν την θέση της Υπηρεσίας στο κοινωνικο-προνοιακό σύστημα και τις σχέσεις της με το δίκτυο Κοινωνικών Υπηρεσιών και παροχών της τοπικής κοινότητας.
- Να είναι σε θέση να αξιολογήσουν τα διαθέσιμα μέσα της Υπηρεσίας.
- Να χρησιμοποιήσουν δημιουργικά τους πόρους - πηγές βοήθειας της Υπηρεσίας και να αξιοποιήσουν και άλλες πηγές βοήθειας προς όφελος των εξυπηρετούμενων.

- Να συνεργάζονται εποικοδομητικά με την διεπιστημονική ομάδα (εάν υπάρχει) και να παρακολουθούν τις συναντήσεις της.
- Να διαμορφώσουν διαγνωστική εκτίμηση περιστατικών, σχεδιασμό παρέμβασης και σταδιακή εφαρμογή της παρέμβασης.
- Να εφαρμόσουν την ΚΕΟ.
- Να αναπτύξουν επαγγελματική στάση και πρωτοβουλία.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΙΙ**

Μέσω της ομαδικής εποπτείας Δ΄ εξαμήνου (ισχύουν και οι στόχοι της Εποπτείας Δ΄ εξαμήνου) οι φοιτητές αναμένονται να:

- Να κατανοήσουν τα κίνητρα της ατομικής και ομαδικής συμπεριφοράς και την κοινωνική διάσταση των προβλημάτων.
- Να αποκτήσουν ικανότητα σύνδεσης των θεωρητικών προσεγγίσεων με την εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας.
- Να αποκτήσουν ικανότητα για διάγνωση, σχεδιασμό παρέμβασης και σταδιακή εφαρμογή της παρέμβασης.
- Να εφαρμόσουν την ΚΕΟ.
- Να αναγνωρίσουν τις προσωπικές τους στάσεις/ προκαταλήψεις και τον τρόπο που επηρεάζουν την στάση/ παρέμβαση τους προς τους εξυπηρετούμενους.
- Να κατανοήσουν τις αρχές και αξίες στις οποίες βασίζεται η εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας και να αναγνωρίσουν τον δικό τους προσανατολισμό αξιών.
- Να αποκτήσουν σταδιακά μεγαλύτερη πρωτοβουλία, αναπτύσσοντας ολοένα και περισσότερο δεξιότητες για αξιολόγηση, σχεδιασμό παρέμβασης και παρέμβαση.
- Να συντάσσουν εκθέσεις.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΙΙΙ – ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΙΙΙ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 12 ΩΡΕΣ (11 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ + 1 ΕΠΟΠΤΕΙΑ) |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | ΣΤ |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ.Ε |
| **ΜΟΝΑΔΕΣ** | 9 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Σκοπός της Πρακτικής Άσκησης-Εποπτείας ΙΙΙ (ισχύουν και οι στόχοι που αναφέρονται στην Πρακτική Άσκηση-Εποπτεία Δ και Ε εξαμήνου) είναι να βοηθήσει τους φοιτητές να εφαρμόσουν την διαμεθοδική κοινωνική εργασία εντασσόμενοι σε μια οργάνωση και αναλαμβάνοντας έργο με σκοπό την σταδιακή υλοποίηση παρέμβασης και την αξιολόγηση της παρέμβασης

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΙΙΙ**

Οι φοιτητές αναμένεται να:

- Να αξιολογήσουν το έργο της Οργάνωσης και να διερευνήσουν την κάλυψη των αναγκών των εξυπηρετούμενων από την Υπηρεσία, ώστε να επισημάνουν ακάλυπτες ανάγκες και να υποβάλλουν προτάσεις.
- Να παρουσιάσουν το έργο και τις απόψεις τους στα πλαίσια συμβουλίου προσωπικού και διεπιστημονικής ομάδας.
- Να χρησιμοποιήσουν συνειδητά μεθόδους, τεχνικές και δεξιότητες σε επίπεδο ατόμου, ομάδας και κοινότητας.
- Να πραγματοποιήσουν ολοκληρωμένη διαμεθοδική παρέμβαση και αξιολόγηση της παρέμβασης.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΙΙΙ**

Μέσω της ομαδικής εποπτείας ΙΙΙ (ισχύουν και οι στόχοι της Εποπτείας Δ & Ε΄ εξαμήνου) οι φοιτητές αναμένεται να:

- Να εμβαθύνουν σε θέματα σχεδιασμού-υλοποίησης-αξιολόγησης της παρέμβασης σε επίπεδο ατόμου, ομάδας, οικογένειας, κοινότητας.
- Να αναπτύξουν αυτοκριτική για την ανταπόκριση τους στους εκπαιδευτικούς στόχους και τη συμβολή της εκπαιδευτικής εμπειρίας στην συνολική τους ανάπτυξη.

- Να αναπτύξουν αυτογνωσία - αυτοέλεγχο.
- Να ερευνήσουν ακάλυπτες κοινωνικές ανάγκες και να αναπτύξουν προβληματισμό για την κάλυψη τους.
- Να συντάσσουν περιληπτικές εκθέσεις.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΙΙΙΙ – ΕΠΟΠΤΕΙΑ IV |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 12 ΩΡΕΣ (11 ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ + 1 ΕΠΟΠΤΕΙΑ) |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Ζ |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Ε. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 9 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Σκοπός της Πρακτικής Άσκησης-Εποπτείας του Ζ΄ εξαμήνου (ισχύουν και οι στόχοι της Πρακτικής Άσκησης Δ΄, Ε΄, ΣΤ΄ εξαμήνου) είναι να βοηθήσει τους φοιτητές να εφαρμόσουν την διαμεθοδική κοινωνική εργασία εντασσόμενοι σε μια οργάνωση και αναλαμβάνοντας έργο με σκοπό την υλοποίηση ολοκληρωμένης διαμεθοδικής παρέμβασης και την αξιολόγηση της παρέμβασης

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ IV**

Οι φοιτητές αναμένεται να:

- Να κατανοήσουν πλήρως την ιδεολογία της Κοινωνικής Εργασίας και να εφαρμόζουν τις αρχές και αξίες της Κοινωνικής Εργασίας.
- Να αναπτύξουν ικανότητα πλήρους οριοθέτησης και ανάπτυξης επαγγελματικού ρόλου.
- Να συνδέσουν συνειδητά τις θεωρητικές προσεγγίσεις της Κοινωνικής εργασίας με την εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας.
- Να αποκτήσουν ικανότητα εφαρμογής ολοκληρωμένης διαμεθοδικής προσέγγισης.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ IV**

Μέσω της ομαδικής εποπτείας IV (ισχύουν και οι στόχοι της Εποπτείας Δ & Ε΄& Στ εξαμήνου) οι φοιτητές αναμένεται να:

- Να αποκτήσουν ικανότητα ολοκληρωμένης διαμεθοδικής παρέμβασης. Εάν η παρέμβαση αφορά το άτομο-οικογένεια εμβαθύνουν σε θέματα συμβουλευτικής με στόχο την αποκατάσταση της κοινωνικής λειτουργικότητας ατόμου - οικογένειας. Εάν η παρέμβαση αφορά κοινότητα εμβαθύνουν σε στρατηγικές κοινοτικής ανάπτυξης με στόχο τη βελτίωση των συνθηκών ζωής.
- Να κατανοούν τον ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στην διερεύνηση - διαπίστωση κοινωνικών αναγκών, σχεδιασμό και υποβολή προτάσεων για υλοποίηση κοινωνικών προγραμμάτων σε τοπικό επίπεδο.
- Να αξιοποιούν πηγές - προγράμματα (Εθνικά, προγράμματα Ευρωπαϊκής Ένωσης) για κάλυψη των κοινωνικών αναγκών.
- Να συμβάλλουν στην ανάπτυξη διεπιστημονικής συνεργασίας.
- Να προωθούν δυναμικές αυτοβοήθειας και ενεργοποίησης του πληθυσμού με σκοπό την κάλυψη των κοινωνικών αναγκών.
- Να συμβάλλουν στην ανάπτυξη διασυνδετικής Κοινωνικής Εργασίας με στόχο τον συντονισμό Κοινωνικών Υπηρεσιών και την αποτελεσματικότερη κάλυψη των αναγκών των εξυπηρετούμενων.

# ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Η |
| **ΔΙΑΡΚΕΙΑ** | ΕΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 10 |

**ΣΚΟΠΟΣ**

Σκοπός της Πρακτικής Άσκησης στο Επάγγελμα είναι οι φοιτητές να αξιοποιήσουν πλήρως τις προσφερόμενες από τη Οργάνωση δυνατότητες και τις θεωρητικές και εφαρμοσμένες γνώσεις και δεξιότητες που έχουν αποκτήσει, ώστε ολοκληρώνοντας την πρακτική άσκηση στο επάγγελμα να μπορούν να υλοποιήσουν πλήρως τον επαγγελματικό ρόλο και τη δεοντολογία του επαγγέλματος τους.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ ΣΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ**

Οι φοιτητές αξιοποιώντας το σύνολο των θεωρητικών γνώσεων και γνώσεων εφαρμογής που έχουν πάρει αναμένεται να:

- Να έχουν κατανοήσει πλήρως την ιδεολογία και την εφαρμογή της διαμεθοδικής Κοινωνικής Εργασίας.
- Να εφαρμόζουν τις αρχές και αξίες της Κ. Εργασίας.
- Να οριοθετούν πλήρως τον επαγγελματικό τους ρόλο.
- Να αξιολογούν το έργο της Οργάνωσης και τη σχέση της με ευρύτερο δίκτυο παροχής κοινωνικών υπηρεσιών στη κοινότητα.
- Να εφαρμόζουν ολοκληρωμένη διαμεθοδική και διασυνδετική Κοινωνική Εργασία.
- Να αναπτύσσουν προγράμματα εφαρμογής Κοινωνικής Εργασίας με την αξιοποίηση Εθνικών και Ευρωπαϊκών προγραμμάτων.

# ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
**ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ**: 20

**ΣΚΟΠΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

Η πτυχιακή εργασία έχει σκοπό την μελέτη-διερεύνηση θέματος σε γνωστικό αντικείμενο σχετικό με την κοινωνική εργασία, καθώς επίσης την εκπαίδευσή των φοιτητών στην ερευνητική σκέψη και μεθοδολογία.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές αναμένεται με την καθοδήγηση του επιβλέποντα καθηγητή κατά την διάρκεια εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας:

- Να αναπτύξουν γνώσεις και δεξιότητες σχεδιασμού και υλοποίησης εμπειρικής έρευνας. Θα πρέπει να προσδιορίσουν το είδος της προσέγγισης, την επιλογή δείγματος, τα ερευνητικά ερωτήματα, την επιλογή μέσων συλλογής στοιχείων, την μεθοδολογία ανάλυσης των στοιχείων και την εγκυρότητα της εμπειρικής τους έρευνας.
- Θα πρέπει να συγγράψουν το θεωρητικό και εμπειρικό μέρος του θέματος που μελετούν, τα αποτελέσματα της έρευνας και να πραγματοποιήσουν συζήτηση των βασικών αποτελεσμάτων της έρευνας.
- Να παρουσιάσουν προφορικά την πτυχιακή εργασία και να απαντήσουν σε ερωτήσεις που θα τους θέσει η τριμελής επιτροπή αξιολόγησης της πτυχιακής εργασίας.

# ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

## Α) ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΠΑΙΔΙΩΝ- ΕΦΗΒΩΝ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Ζ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 (2 ΘΕΩΡΙΑ+1 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Ε. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα έχει σκοπό να κατανοήσουν οι φοιτητές τις σημαντικότερες θεωρητικές προσεγγίσεις και τα μοντέλα παρέμβασης στην αντιμετώπιση των σημαντικότερων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά και οι έφηβοι, καθώς επίσης να κατανοήσουν τις συγκεκριμένες στρατηγικές, δεξιότητες και τεχνικές παρέμβασης που εφαρμόζουν διαφορετικές προσεγγίσεις .

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Συμβουλευτική, πεδίο εφαρμογής, κοινά σημεία μεταξύ των προσεγγίσεων, δεξιότητες συμβούλου.
- «Προβληματικές» συμπεριφορές: Τι είναι, πως και γιατί εμφανίζονται.
- Συμπεριφοριστικές μέθοδοι στην αντιμετώπιση «προβληματικών» συμπεριφορών (π.χ. αντιδραστική, επιθετική συμπεριφορά).
- Συμπεριφοριστικές μέθοδοι στην αντιμετώπιση προβλημάτων υπερβολικής αναστολής - νευρωτισμού (π.χ. άγχος αποχωρισμού, φοβίες, κοινωνική απομόνωση).
- Γνωστική μάθηση - Η θεραπεία της λογικής και του συναισθήματος.
- Η προσέγγιση της Ατομικής Ψυχολογίας του Adler.
- Ψυχαναλυτική συμβουλευτική.
- Προσωποκεντρική προσέγγιση.
- Αντιμετώπιση κρίσεων στην εφηβεία (π.χ. κατάθλιψη και απόπειρα αυτοκτονίας στην εφηβεία, χρήση ουσιών).

- Ψυχικές διαταραχές: συμβουλευτική και υποστήριξη ατόμου και οικογένειας.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να αναπτύξουν ικανότητα κατανόησης και ερμηνείας των σημαντικότερων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά και οι έφηβοι, αξιοποιώντας βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις και μοντέλα παρέμβασης.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες παρέμβασης για την αντιμετώπιση των σημαντικότερων προβλημάτων που αντιμετωπίζουν τα παιδιά και οι έφηβοι, συνδέοντας τη θεωρία με την κλινική πράξη.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**


-Γκλάσερ Γ. (2004), *Δυστυχισμένοι έφηβοι και πως μπορούν να επικοινωνήσουν μαζί τους οι γονείς και οι δάσκαλοι*. Αθήνα: Θυμάρι.

-Ευαγγελόπουλος Σ. (1998), *Θέματα Παιδαγωγικής Ψυχολογίας*, τόμος Α΄, Β΄ & Γ΄, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Herbert M. (2000), *Οι καβγάδες των παιδιών*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Herbert M. (2000), *Τα όρια στη συμπεριφορά των παιδιών*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Herbert M. (1998), *Χωρισμός και Διαζύγιο*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Herbert M. (1996), *Ψυχολογικά Προβλήματα Παιδικής Ηλικίας*, τόμος Α΄ & Β΄, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Herbert M. (1998), *Η Κακή Συμπεριφορά* , Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Herbert M. (1997), *Ψυχολογική φροντίδα του παιδιού και της οικογένειάς του*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Herbert M. (1999), *Ψυχολογικά προβλήματα εφηβικής ηλικίας* (Επιμέλεια Α. Καλαντζή – Αζίζι), Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Geldard, K. & Geldard, D. (2004), *Η συμβουλευτική ψυχολογία στα παιδιά: Θεωρία – εφαρμογές*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Κάκουρος, Ε. (2001), *Το υπερκινητικό παιδί*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Καλαντζή-Αζίζι, Α. & Μπεζεβέγκης, Η. (2000), *Θέματα Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Καλαντζή-Αζίζι Α., Rott G., Χαρίλα Ν. & Τσιναρέλης Γ. (1996), *Ψυχολογική Συμβουλευτική Φοιτητών,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Κοσμίδου-Hardy Χ. & Γαλανουδάκη–Ράπτη Α. (1996), *Συμβουλευτική: Θεωρία και πρακτική με Ασκήσεις για την* Ανάπτυξη Αυτογνωσίας και Δεξιοτήτων *Συμβουλευτικής*, Αθήνα: Ινστιτούτο Προσωπικής Ανάπτυξης.

-Molnar A. & Lindquist, B. (1999), *Προβλήματα Συμπεριφοράς στο Σχολείο,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Μπρακονιέ, Α. & Μαρτσέλι, Ν. (2002), *Τα χίλια πρόσωπα της εφηβείας*, Αθήνα: Καστανιώτης

-Neuhaus C. (1999), *Το Υπερκινητικό Παιδί*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Παπαγεωργίου Β. (2001), *Παιδιά και έφηβοι. Προβλήματα ψυχικής υγείας*, Αθήνα: University Studio Press.

-Τριλίβα Σ. & Chimienti G. (1998), *Πρόγραμμα Ελέγχου των Συγκρούσεων «Εγώ» και «Εσύ» γινόμαστε «Εμείς»*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Τριλίβα Σ. & Chimienti G. (1998), *Πρόγραμμα Ελέγχου των Συγκρούσεων «Εγώ» και «Εσύ» γινόμαστε «Εμείς» (Τετράδιο Δραστηριοτήτων),* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Varma P. Ved (1997), *Τα Δύσκολα Παιδιά,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Χατζηχρήστου Γ. Χ. (1999), *Ο Χωρισμός των Γονέων, το Διαζύγιο και τα Παιδιά,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ-ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΕ ΚΡΙΣΗ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | ΣΤ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 ΩΡΕΣ (2 Θ. + 1 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Ε. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα έχει σκοπό να κατανοήσουν οι φοιτητές τις σημαντικότερες θεωρητικές προσεγγίσεις και μοντέλα συμβουλευτικής παρέμβασης σε οικογένειες και να

αποκτήσουν συγκεκριμένες στρατηγικές, δεξιότητες και τεχνικές παρέμβασης που βασίζονται σε αυτές τις προσεγγίσεις. Επίσης να ευαισθητοποιηθούν σε καταστάσεις κρίσης στην οικογένεια και στους τρόπους παρέμβασης για την αντιμετώπιση τους.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Εισαγωγή στη συμβουλευτική διαδικασία: ορισμός συμβουλευτικής, κοινά σημεία μεταξύ των προσεγγίσεων, δεξιότητες συμβούλου.
- Σύντομη ιστορική αναδρομή στις θεωρητικές προσεγγίσεις της οικογένειας (πρόδρομοι, επιδράσεις, θεωρητικές προσεγγίσεις και ερευνητικά δεδομένα) – Ανάπτυξη και εξέλιξη της οικογενειακής θεραπείας.
- Ορισμός και βασικές έννοιες της συμβουλευτικής με οικογένειες/ οικογενειακής θεραπείας.
- Οι κυριότερες προσεγγίσεις (Η Δομική προσέγγιση, Η Στρατηγική προσέγγιση, Η Σχολή του Μιλάνου, Η ψυχοδυναμική προσέγγιση, η συμπεριφοριστική προσέγγιση κ.ά.) και οι τεχνικές παρέμβασής τους.
- Διαπροσωπικές σχέσεις στην οικογένεια: Σύγχρονες θεωρίες για την κατανόηση, αξιολόγηση και παρέμβαση. Το εκφραζόμενο συναίσθημα και η οικογενειακή επιβάρυνση.
- Ειδικά θέματα στην συμβουλευτική-Παρέμβαση σε καταστάσεις κρίσης στην οικογένεια: ενδοοικογενειακή βία (κακοποίηση παιδιού, συζυγική βία, κακοποίηση ηλικιωμένου, κακοποίηση αναπήρου), πένθος, διαζύγιο, ασθένεια, ψυχιατρικές διαταραχές κ.α.)

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να κατανοήσουν διαφορετικές προσεγγίσεις στη συμβουλευτική οικογένειας και την εφαρμογή τους για την κατανόηση και ερμηνεία των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι οικογένειες και την οργάνωση παρέμβασης για την αντιμετώπισή τους.
- Να ευαισθητοποιηθούν σε καταστάσεις κρίσης στην οικογένεια και να αναπτύξουν δεξιότητες παρέμβασης.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:**

-Boscolo L., Cecchin G., Hoffman L., & Penn P. (1987), *Milan systemic family therapy*, New York: Basic Books.

-Bowen M. Χαραλαμπάκη Κ. (επιμ.) (1996), *Τρίγωνα στην οικογένεια. Ανωνύμου, Για τη διαφοροποίηση του εαυτού*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Bradshaw J. (1996), *Οικογένεια. Συνειδητές επιλογές που θα μεταμορφώσουν τη ζωή μας και τη ζωή των παιδιών μας*, Αθήνα: Διόπτρα.

-Dattilio F.M., & Padesky C.A. (1995), *Συμβουλευτική ζευγαριών. Γνωσιακή – Συμπεριφοριστική προσέγγιση*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Dominian J. (1998), *Μαθήματα γάμου*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Ζαφείρης Α.Γ., Ζαφείρη Ε.Α., & Μουζακίτης Χ.Μ. (1999), *Οικογενειακή θεραπεία. Θεωρία και πρακτικές εφαρμογές*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Falloon I.R.H. (ed.) (1988), *Handbook of Behavioral Family Therapy*, New York: The Guilford Press.

-Guerney B.G. (1996), *Βελτίωση Σχέσεων*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Haley J. (1987), *Problem-solving therapy (2nd ed.)*, San Francisco: Jossey-Bass.

-Haley J. (1990), Strategies of psychotherapy *(2nd ed.)*, New York: Triangle Press.

-Herman S.H. (1996), *Η βία - επακόλουθα ψυχικά τραύματα, θεραπεία*, Θυμάρι

-Ivey, A.E., & Gluckstern, N.B. (1995). *Συμβουλευτική: Βασικές δεξιότητες επιρροής*. Μαλικιώση – Λοΐζου Μ. (Μετάφραση – Επιμέλεια), Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Ivey A.E., Gluckstern N.B. & Bradford I. M. (1996), *Συμβουλευτική μέθοδος πρακτικής προσέγγισης*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Kalaitzaki A.E. & Nestoros J.N. (in press), "Ameliorating interrelating within families of psychotic persons: An integrative approach", ιn O'Leary E. & Murphy M. (eds.), *New approaches to integration in psychotherapy*, p. 256-279, London: Brunner – Routledge.

-Καλαντζή-Αζίζι Α. & Παρίτσης Ν. (επιμ.) (1999), *Οικογένεια. Ψυχοκοινωνικές-Ψυχοθεραπευτικές προσεγγίσεις*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Κατάκη Χ. (1984), *Οι τρεις ταυτότητες της Ελληνικής οικογένειας*, Δ΄ έκδοση. Αθήνα: Κέδρος.

-Κατάκη Χ. & Ανδρουτσοπούλου Α. (2003), *Με γόμα και καθρέπτη. Εννιά ιστορίες συστημικής ψυχοθεραπείας*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Κατάκη Χ., Μπαλάσκα, Ι. & Ρεζίτη Β. (2003), *Το φυλαχτό*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Λόφας Ζ. (2000), *Νέοι Οικογενειακοί Κανόνες*, Αθήνα: Θυμάρι.

-Μαλικιώση–Λοΐζου Μ. (1993), *Συμβουλευτική Ψυχολογία,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Minuchin S., & Fishman H.C. (eds.) (1981), *Family therapy techniques,* USA: President & Fellows of Harvard College.

-Minuchin S. (2000), *Οικογένειες και Οικογενειακή Θεραπεία,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Napier, A.Y. (1997), *Το ζευγάρι ο εύθραυστος δεσμός*, Γ΄ Έκδ. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Napier A.Y. & Whitaker C.A. (1987), *Οικογένεια μαζί όμως αλλιώτικα*, Αθήνα: Κέρδος.

-Παπαδιώτη-Αθανασίου Β. (2000). *Οικογένεια και όρια. Συστημική προσέγγιση*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Papp P. (1983), *The process of change,* New York: The Guilford Press.

-Παρίτσης Ν. (1985), Συστήματα Συμπεριφοράς: Κυβερνητική, στο Δεκλερή Μ.& Σάκκουλας (επιμ.), *Συστημική Θεωρία*. Αθήνα.

-Satir V.A. (1989), *Πλάθοντας Ανθρώπους,* 2η έκδοση, Αθήνα: Κέδρος.

-Satir V.A., Stachowiak J., & Taschman H.A. (1990), *Helping families to change*, New Jersey: Jason Aronson.

-Τάνταρος Σ. (2004), *Ανθρώπινη ανάπτυξη και οικογένεια,* Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Von Bertalanffy L. (1971), *General System Theory,* Penguin University Books.

-Watzlawick P. (1986), *Η γλώσσα της αλλαγής. Στοιχεία Θεραπευτικής Επικοινωνίας*, Αθήνα: Κέδρος.

-Χάϊντς Ε. (2000), *Συζυγική θεραπεία. Τρόποι βελτίωσης της συζυγικής θεραπείας*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Χατζηφωτίου Σ. (2005), *Ενδοοικογενειακή βία κατά των γυναικών και των παιδιών*, εκδόσεις Τζιόλα

## Β) ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ ΚΑΤ ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΕ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΕΝΕΣ ΟΜΑΔΕΣ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Z |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 ΩΡΕΣ (2 Θ. + 1 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – ΜΓΥ(?) |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Να ευαισθητοποιηθούν οι φοιτητές/τριες στο σύνθετο φαινόμενο του κοινωνικού αποκλεισμού και στην παρέμβαση της κοινωνικής εργασίας σε κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Κοινωνικός αποκλεισμός- ελληνική εμπειρία.
- Διαστάσεις φτώχειας και κοινωνικός αποκλεισμός. Ανεργία και φτώχεια.
- Κοινωνικός αποκλεισμός και ειδικές ομάδες πληθυσμού (άνεργοι νέοι, τσιγγάνοι, εξαρτημένα άτομα κ.α.).
- Πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Κοινωνικός αποκλεισμός και παρέμβαση Κοιν. Εργασίας (διαμεθοδική παρέμβαση).

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να αποκτησουν γνώσεις και δεξιότητες για την παρέμβαση της κοινωνικής εργασίας σε κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες με στόχο την ενδυνάμωσή τους .

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Hull G. H. & Kirst-Ashman K. (2003), *The generalist model of human services practice,* London: Wadsworth.

-Ιδρυμα Καράγιωργα Σ. (1996), *Κοινωνικές ανισότητες και κοινωνικός αποκλεισμός*, Αθήνα: Εξάντας.
-Καραντινός Δ., Μαράτου - Αλιπραντή Λ. & Φρονίμου Ε. (επιμ.) (1996), *Διαστάσεις του κοινωνικού αποκλεισμού στην Ελλάδα,* Α & Β τόμος, Αθήνα: Ε.Κ.Κ.Ε.
-Καραντινός Δ., Καβουνίδη Τ. & Ιωάννου Χ. (1992), *Παρατηρητήριο πολιτικών καταπολέμησης κοινωνικού αποκλεισμού* , Δεύτερη Εθνική Έκθεση, Αθήνα: Ε.Κ.Κ.Ε.
-Καραντινός Δ., Καβουνίδης Ι. & Ιωάννου Χ. (1992), *Οι Κοιν. Υπηρεσίες και η κοινωνική πολιτική καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού,* Αθήνα: Ε.Κ.Κ.Ε.
-Κασιμάτη Κ. (επιμ.) (1998), *Κοινωνικός αποκλεισμός. Η ελληνική εμπειρία*, Αθήνα: Gutenberg.
-Kirst-Ashman K. & Hull G. (1993), *Understanding generalist practice,* Chicago: Nelson-Hall.
-Landon P. & Feit M. (1999), *Generalist social work practice*, USA: Eddie Bowers Publishing Inc.
-Χτούρης Σ. (1992), *Σύνθετες διαδικασίες του κοινωνικού αποκλεισμού και ο ρόλος της οικογένειας στην κοινωνική προστασία*, Αθήνα: Πράξις.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | ΣΤ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 ΩΡΕΣ (2 Θ. + 1 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ.Γ. Υ. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Να κατανοήσουν οι φοιτητές τον κοινωνικό ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει η Τοπική Αυτοδιοίκηση και τον ρόλο του κοιν. λειτουργού στην διαπίστωση κοινωνικών αναγκών, τον σχεδιασμό και την υλοποίηση κοιν. προγραμμάτων σε τοπικό επίπεδο.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Διοικητική οργάνωση Τοπ. Αυτοδιοίκησης: Α'θμια, Β'θμια, Γ'θμια

- Τοπικό κράτος και κοινωνική πολιτική στην Ελλάδα.
- Η κρίση του κοινωνικού κράτους και οι νέες πολιτικές τοπικής ανάπτυξης.
- Η κοινότητα ως φορέας φροντίδας και παροχής υπηρεσιών.
- Κοινωνική πολιτική και Ο.Τ.Α. στην Ελλάδα. Αρμοδιότητες, δυσκολίες στην υλοποίηση του κοινωνικού ρόλου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης - προϋποθέσεις ανάπτυξης.
- Κεντρική Κοινωνική Υπηρεσία σε επίπεδο δήμου: σχεδιασμός, οργάνωση, λειτουργία, αρμοδιότητες, δυσκολίες στην εφαρμογή, ρόλος κοιν. λειτουργού, διεπιστημονική συνεργασία.
- Εμπειρίες από την λειτουργία Κοινωνικών Υπηρεσιών σε Δήμους.
- Κοινοτικές πρωτοβουλίες κοινωνικού χαρακτήρα και Τ.Α.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να κατανοήσουν τον κοινωνικό ρόλο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και το ρόλο του κοινωνικού λειτουργού στα πλαίσια της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Αλτάνης Π. (επιμ.) (1993), *Κοινωνικές Υπηρεσίες στην Τοπική Αυτοδιοίκηση*, Σ.Κ.Λ.Ε.

-Γετίμης Π. (1993), Κοινωνικές πολιτικές και τοπικό κράτος στο Γετίμης Π. & Γράβαρης Δ. (επιμ.), *Κοινωνικό κράτος και κοινωνική πολιτική*, Αθήνα: Θεμέλιο.

-Ίδρυμα Σάκη Καράγιωργα (1996), *Διαστάσεις της κοινωνικής πολιτικής*, Αθήνα: Εξάντας.

-Ψυχοπαίδης & Γετίμης (1989), *Ρυθμίσεις τοπικών προβλημάτων*, Αθήνα: Ίδρυμα Μεσογειακών Μελετών.

-Vasquez Barovero A. (1991), *Τοπική Ανάπτυξη*, Αθήνα: Παπαζήσης.

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | EUROPEAN SOCIAL POLICY: A COMPARATIVE APPROACH* |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | ΣΤ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 ΩΡΕΣ (2 Θ. + 1 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ –Μ.Γ.Υ |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**Το μάθημα διδάσκεται στα αγγλικά και απευθύνεται και στους φοιτητές Erasmus.*

**AIMS**

- To provide students with a basis for examining the nature of social policy with particular emphasis on social care in Europe.
- To enable students to compare and contrast different approaches by countries in the European Union to specific social problems in order to enrich their thinking about Greece's approaches.

**CONTENT**

- The development of Social Policy in the European Union.
- Analysis of some common problems facing all Member States of the Union.
- Welfare state models in Europe. The particularities of the Southern-European model.
- Social policy responses to selected social problems in selected Member States of the European Union compared to Greece.
- The role of the Third Sector in Europe.

**LEARNING OUTCOMES**

On completion of the course students should be able to demonstrate:

- An ability to compare and contrast different approaches to social problems in different countries.
- An understanding of social policy of the European Union as it influences social care practice.
- An evaluation of the role of the Third Sector in Europe.

- An ability to analyze and assess Greek approaches to social policy and social care problems in the light of knowledge from the approach of other countries.

**SELECTED BIBLIOGRAPHY**

-Alcock P. & Craig G. (eds) (2001), *International Social Policy,* New York: Palgrave.

-Cochrane A. (2000), *Comparing welfare states* (2nd Ed.), Buckingham: The Open University Press.

-Kaufmann F. X., Kuijsten A., Schulze H. J. & Strohmeier K.P. (eds) (2002), *Family life and family policies in Europe: problems and issues in comparative perspective* (volume 2), New York: Oxford University Press.

-Kennett P. (2001), *Comparative social policy,* Buckingham: The Open University Press.

-Kleinman M. (2002), *A European welfare state?* Basingstoke: Palgrave.

-May M., Page R. & Brunsdon E. (eds) (2001), *Understanding social problems,* Oxford: Blackwell.

-Κραβαρίτου Γ. (2002), *Για την Κοινωνική Ευρώπη και το δίκαιό της*, Αθήνα: Σάκκουλας .

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΜΑΤΑ ΦΥΛΟΥ ΚΑΙ ΙΣΟΤΗΤΑΣ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Z |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 (2 Θ. + 1 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Γ.Υ |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Να ευαισθητοποιηθούν οι φοιτητές και να αποκτήσουν γνώσεις για θέματα ισότητας των φύλων, την κοινωνική κατασκευή του φύλου και την ύπαρξη μηχανισμών νομιμοποίησης και αναπαραγωγής της ανισότητας ανάμεσα στα φύλα.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Φύλο και σύγχρονη κοινωνική θεωρία- κοινωνιολογικές και φεμινιστικές προσεγγίσεις έννοιας φύλου.

- Κοινωνική και πολιτισμική κατασκευή των ταυτοτήτων φύλου.
- Φύλο, επιλογή επαγγέλματος, εκπαίδευση.
- Φύλο, εργασία, απασχόληση και ισότητα.
- Επαγγελματικές και οικογενειακές υποχρεώσεις.
- Δίκαιο και φύλο.
- Φύλο και κοινωνική πολιτική.
- Πολιτικές για την ισότητα των φύλων.
- Το θέμα της ενδυνάμωσης των γυναικών.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

- Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα ισότητας των φύλων και να συνειδητοποιήσουν την κοινωνική κατασκευή του φύλου και την ύπαρξη μηχανισμών αναπαραγωγής ανισοτήτων.
- Να αποκτήσουν ικανότητα παρέμβασης για την προώθηση της ισότητας των φύλων και την ενδυνάμωση των γυναικών.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Wollestonecraft M. (1984), *Η υπεράσπιση των δικαιωμάτων των γυναικών* Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.

-Stuart M. J. (1984), *Η υποταγή των γυναικών*, Αθήνα: Πανεπιστήμιο Αθηνών.

## Γ) <u>ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ-ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ</u>

| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΥΓΕΙΑΣ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | ΣΤ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 (2 Θ. + 1 ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ – Μ. Ε. |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Να κατανοήσουν οι φοιτητές την ιδιαιτερότητα της άσκησης της Κοινωνικής Εργασίας σε υπηρεσίες υγείας και να αποκτήσουν τις απαραίτητες δεξιότητες ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στην άσκηση της Κοινωνικής Εργασίας σε πλαίσια Υγείας.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Θεώρηση της ασθένειας: επιπτώσεις στον ασθενή, στην οικογένεια και στο περιβάλλον.
- Δικαιώματα ασθενών.
- Άσκηση Κοινωνικής Εργασίας σε Υπηρεσίες Υγείας.
- Άσκηση Κοινωνικής Εργασίας σε Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας.
- Οικογένεια και ψυχική διαταραχή (ρόλος της οικογένειας στην εμφάνιση ψυχικής διαταραχής -ψυχολογική υπερκόπωση οικογένειας- μετάβαση από τον ενοχοποιητικό ρόλο σε βοηθητικό ρόλο).
- Τεχνικές - δεξιότητες παρέμβασης του κοινωνικού λειτουργού σε επίπεδο ατόμου, ομάδας, οικογένειας και κοινότητας.
- Τεχνικές παρέμβασης για ψυχωτικά, αλκοολικά άτομα και άτομα που κάνουν χρήση ναρκωτικών.
- Παρέμβαση κοινωνικού λειτουργού στο άτομο που πεθαίνει και στην οικογένεια του.
- Διεπιστημονική ομάδα στις υπηρεσίες υγείας – ο ρόλος του κοινωνικού λειτουργού.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές/φοιτήτριες αναμένεται:

Να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες ώστε να ανταποκριθούν στην άσκηση της κοινωνικής εργασίας στα πλαίσια υγείας.

**ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**


-Καλαντζή - Αξίζι (1996), *Εφαρμοσμένη κλινική ψυχολογία στον χώρο της υγείας*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Keismen (1985), *Μαθαίνοντας από τον Ασθενή*, Αθήνα: Καστανιώτης.

-Κυριόπουλος Γ. (1996), *Η πολιτική υγείας στην Ελλάδα*, Αθήνα: Θεμέλιο.

-Μαδιανός Μ. (1989), *Κοινωνία και Υγεία*, Αθήνα: Καστανιώτης.

-Μαδιανός Μ. (1994), *Η ψυχοκοινωνική αποκατάσταση: από το άσυλο στην Κοινότητα*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Φιλαλήθης & Κυριόπουλος, *Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας*, Αθήνα: Θεμέλιο.

-Παπαδάτου Δ. & Αναγνωστόπουλος Φ. (1995), *Ψυχολογία στον χώρο της Υγείας*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Σ.Κ.Λ.Ε & Π.Ο.Ε.Δ.Η.Ν (1996), *Κοινωνικές Υπηρεσίες και Κοινωνική Εργασία στην Υγεία και Πρόνοια*, Αθήνα: Σ.Κ.Λ.Ε.


| | |
|---|---|
| **ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΑ ΑΤΟΜΑ: ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ |
| **ΤΥΠΙΚΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | Ζ |
| **ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ |
| **ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ** | 3 (2 ΘΕΩΡΙΑ+1ΑΣΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ) |
| **ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ** | ΚΑΤ ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ-ΜΕ |
| **ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ** | 5 |

**ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα έχει σκοπό να αποκτήσουν οι φοιτητές σύγχρονες γνώσεις (θεωρίας και εφαρμογής) για τη πρόληψη και αντιμετώπιση προβλημάτων ηλικιωμένων και αναπήρων ατόμων, καθώς και για τις παρεμβάσεις της κοινωνικής εργασίας ώστε να είναι ικανοί ως κοινωνικοί λειτουργοί να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες ανάγκες των συγκεκριμένων ομάδων του πληθυσμού.

**ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

- Εννοιολογική προσέγγιση γήρατος-αναπηρίας

- Κοινωνικός αποκλεισμός. Στάσεις ελληνικής κοινωνίας για τα ανάπηρα και ηλικιωμένα άτομα και τις ανάγκες τους.
- Κοινωνικά δικαιώματα. Κακοποίηση.
- Ανεξάρτητη διαβίωση.
- Παγκόσμιες δημογραφικές εξελίξεις. Παράγοντες που επηρεάζουν τη διαδικασία της γήρανσης (Ατομικοί παράγοντες, Βιολογικές θεωρίες, Ψυχολογικές θεωρίες, Κοινωνιολογικές θεωρίες).
- Οργανικές ψυχικές διαταραχές – Άνοιες (μορφές, διάγνωση, παρεμβάσεις).
- Κοινωνική-ψυχολογική-παιδαγωγική διάσταση της αναπηρίας.
- Πολιτικές-προγράμματα κοινωνικής φροντίδας (τομείς εξωοικογενειακής φροντίδας, εναλλακτικές μορφές φροντίδας στη κοινότητα, τυπικά και άτυπα δίκτυα στήριξης).
- Κοινωνική Εργασία με ανάπηρα και ηλικιωμένα άτομα. (Η Κοινωνική Εργασία ως φορέας ευαισθητοποίησης της κοινότητας και δημιουργίας προγραμμάτων κοινωνικής πολιτικής, Η εφαρμογή της Κοινωνικής Εργασίας στα προγράμματα κοινωνικής φροντίδας: παρεμβάσεις δεξιότητες, στρατηγικές ενδυνάμωσης, ομάδες αυτοβοήθειας).
- Οι ρόλοι των ειδικών - Διεπιστημονική και διεπαγγελματική συνεργασία.

**ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ**

Οι φοιτητές αναμένεται:

- Να κατανοήσουν τις ανάγκες και τα προβλήματα που βιώνουν τα ανάπηρα και ηλικιωμένα άτομα στην ελληνική κοινωνία και να αποκτήσουν γνώσεις για την πρόληψη και αντιμετώπιση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν.
- Να αποκτήσουν γνώσεις για την διαμεθοδική παρέμβαση της Κοινωνικής Εργασίας με τις συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού.
- Να αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες για να συμβάλλουν στην ενδυνάμωση των ανάπηρων και ηλικιωμένων ατόμων και στην προάσπιση των δικαιωμάτων τους.

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

-Εμκε-Πουλοπούλου Η. (1999), Έλληνες *ηλικιωμένοι πολίτες. Παρελθόν, παρόν, μέλλον*, Αθήνα: Έλλην.

-Ζωνιού-Σιδέρη Α. (επιμ.) (2000), *Άτομα με ειδικές ανάγκες και η ένταξη τους*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

-Τσολάκη, Μ. & Κάζης Α. (2005), *Άνοια: ιατρική και κοινωνική πρόκληση*, Θεσσαλονίκη: University Studio Press.